

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Foto: Bjärka-Säby, maj 2009 © Kenneth Claesson

Beverandeplan för Natura 2000-området Bjärka-Säby SE0230127

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av till exempel skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller utpekade arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, det vill säga när det finns risk för skada.

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben (lansstyrelsen.se/ostergotland) eller kontakta en handläggare (växel: 010-223 50 00).

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Innehåll

Området, Bjärka-Säby	5
6270 – Silikatgräsmarker	13
9010 – Taiga	13
9020 – Nordlig ädellövskog	14
9070 – Trädklädd betesmark	15
9080 – Lövsumpskog	16
1083 – Ekoxe, <i>Lucanus cervus</i>	18
1084 – Läderbagge, <i>Osmoderma eremita</i>	19
1936 – Hålträdsklokrypare, <i>Anthrenochernes stellae</i>	21
Dokumentation	22
Kartor	24
Bilaga 1: Rödlistade arter	50
Bilaga 2: Kända forn- och kulturlämningar	54

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0230127 Bjärka-Säby

Kommun: Linköping

Områdets totala areal: 302,4 hektar

Markägarförhållande: Privat

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-19

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen föreslår att området är av gemenskapsintresse (pSCI): 1996-06

Fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI): 2005-01

Regeringen förklarar området som ett särskilt bevarandeområde (SAC): 2011-03

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

6270 – *Silikatgräsmarker	1083 – Ekoxe, <i>Lucanus cervus</i>
9010 – *Taiga	1084 – Läderbagge, <i>Osmoderma eremita</i>
9020 – *Nordlig ädellövskog	1936 – Hålträdsklokrypare, <i>Anthrenochernes stellae</i>
9070 – Trädklädd betesmark	
9080 – *Lövsumpskog	

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

Området

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som förekommer i området. För Bjärka-Säby är naturtyperna silikatgräsmarker (6270), taiga (9010), nordlig ädellövsskog (9020), trädklädd betesmark (9070) och lövsumpskog (9080), samt arterna ekoxe (*Lucanus cervus*), läderbagge (*Osmoderma eremita*) och hålträdsklokrypore (*Anthrenochernes stellae*) utpekade.

Bjärka-Säby ingår i ett nätverk av Natura 2000-områden och ekmiljöer i riksintresset Eklandskapet (Linköping-Åtvidaberg) och ett syfte med Natura 2000-området är att bidra till att naturtyperna med sina arter kan bevaras långsiktigt i regionen.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Bjärka-Säby är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till samtliga ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet. Trädklädd betesmark är prioriterad i Bjärka-Säby.

Motivering:

Trädklädd betesmark är prioriterad då området är ett av Europas värdefullaste ekområden. Naturtypen är också mycket viktig för de utpekade arterna, ekoxe, läderbagge och hålträdsklokrypore.

Prioriterade åtgärder:

Prioriterade bevarandeåtgärder i Bjärka-Säby är frihuggning av spärrgreniga ekar, säkerställa en kontinuitet av ekar, bete och röjning av igenväxning.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Bjärka-Säby är ett av Europas värdefullaste ekområden. Antalet rödlistade lavar, svampar och insekter knutna till ek är mycket stort (för fullständig lista över rödlistade arter rapporterade i Artportalen se bilaga 1). Naturvärdena är väl dokumenterade och består främst av betespräglade ekmarker, både öppna ekhagar och mer slutna betade mosaikmarker. Det finns även relativt stora arealer med naturskogsartad ädellövskog, främst längs Stångåns stränder. Relativt stora partier med planterad granskog finns också i området.

Figur 1: Exempel på ett område med lämplig struktur för dåmgräsfjärilen. De viktiga strukturerna är helt öppna gläntor, 10–30 meter i diameter, ömsom tätare partier av buskar och träd, helst ek och hassel. Dåmgräsfjärilen vill **inte** ha träd ställda med jämna mellanrum så som i en park.

I de två delområdena i öster, samt den hästskoformade delen i nordöst har dåmgräsfjäril (*Lopinga achine*, NT) noterats. Arten lever i områden av halvöppna lövskogar, vanligtvis bestående av ek med ett välutvecklat buskskikt av hassel på frisk mark, men även bland annat ask och björk är vanligt i trädskiktet. Arten flyger framförallt i gläntor som bör vara cirka 10–30 meter i diameter. Mindre gläntor blir för skuggiga och större alltför exponerade för arten.

Områdets bevarandemål

De övergripande målen för Bjärka-Säby är att betade ekmarker med gamla träd, grov död ved, bryn och buskmiljöer samt naturskogsartade ädellöv- och andra lövskogar och de naturvärden som är kopplade till dessa gynnas.

Målsättningen för samtliga utpekade naturtyper på Bjärka-Säby är att naturtyperna inte ska minska sin yta och, där lämplig utvecklingsmark finns, öka på sikt. Typiska arter för naturtyperna ska långsiktigt kunna leva kvar och helst öka sina populationer. För de utpekade naturtyperna och arterna tillkommer dessutom bevarandemål som beskrivs under respektive naturtyp och art.

Vad kan påverka området negativt

Naturtyps- och artspecifika hotbilder preciseras under respektive naturtyp och art.

Faktorer som kan påverka området negativt:

- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtyperna negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet. På landskapsnivå utgör fragmentering ett betydande hot genom att partier med äldre skog förekommer allt mer isolerat, och genom att sammanhängande områden med kontinuitetsskogar splittras upp genom avverkningar, skogsplanteringar eller liknande

Länsstyrelsen Östergötland

- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller särskilt brand som verkar över stora ytor, men andra viktiga dynamiska krafter är översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.
- Systempåverkande arter, till exempel klövvilt. Andra hot är invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga floran och faunan.

Faktorer som kan påverka hävdgynnade naturtyper i området negativt utöver ovanstående för hela området:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan samt förskogar ljuskrävande trädområden.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betetryck påverkar naturtyperna negativt och motverkar förnyring av ekar.
- Spridning av gödsel i naturtyperna påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrensvaga floran.
- Borttagande av gamla, ihåliga, döende eller döda lövträd, framförallt ek och andra ädellöv, liggande eller stående.
- Städning efter eventuella röjningar (det bör lämnas cirka 20 % av röjmaterialet till gagn för bland annat vedlevande organismer).
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.
- Gödslings- och försurnings effekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

Faktorer som kan påverka skogsnaturtyper i området negativt utöver ovanstående för hela området:

- Avverkning, röjning, gallring utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, dikning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador.
- Inväxande gran kan vara ett hot mot naturvärden där gran inte är det huvudsakliga naturvärdet.

Områdets bevarandeåtgärder

Art- eller naturtypsspecifika åtgärder preciseras under respektive art och naturtyp.

Tabell 1: En generell sammanställning av bevarandeåtgärder omnämnda i den aktuella bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prioritet
Bete	Årligen, eller vissa delar i rotation	Åtminstone silikatgräsmarker (6270) och trädklädd betesmark (9070)	1
Betesliknande åtgärder	Löpande	Trädklädd betesmark (9070) som inte betas	1

Röjning av igenväxning	Vid behov	Silikatgräsmarker (6270) och trädklädd betesmark (9070)	1
Restaurering av dårgräsfjärilslokaler	Snarast	Gamla dårgräsfjärilslokaler (skötselområde 7)	1
Frihuggning av spärrgreniga ekar	Vid behov	Trädklädd betesmark (9070) och eventuellt nordlig ädellövskog (9020)	1
Plantering av ekar	Inom 10 år	Lämpliga områden	2
Avveckla granplanteringar	Löpande	Granplanteringar	2
Röjning av igenväxning på forn- och kulturlämningar	Vid behov	Forn- och kulturlämningar	2

Reglering av skydd och skötsel:

Odlingslandskapet i Bjärka-Säby har ett visst skydd mot skadlig markanvändning genom lagstiftning. Enligt 12 kap. 8 § MB (miljöbalken) är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB förtydligas i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket får jordbruksmark tas ur produktion först efter anmälan till Länsstyrelsen, som då har möjlighet att förbjuda en ändrad markanvändning.

Silikatgräsmarker och trädklädd betesmark kan skötas med medel från EU:s miljöstödd. Miljöstödsreglerna uppdateras vart 5 år och kan i enstaka fall ha krav som står i motsättning till Natura 2000-kraven. Natura 2000-naturtyperna måste dock skötas i syfte att målen med Natura 2000-området uppnås. Detta är troligen inget problem i dagsläget (2018), men bör följas upp vid nya stödperioder och regeländringar. I Natura 2000-området Bjärka-Säby ingår ungefär 75 % av hävdgynnad naturtypsklassad mark i miljöersättningsansökan (2017), varför skydd och skötsel till stor del är reglerad för dessa delar.

De värdefulla träden inom naturtypen 9070 har ett visst skydd via miljöersättningen. I och med att området är Natura 2000-område krävs samråd med Länsstyrelsen vid avverkningar och röjningar som kan påverka naturvärdena negativt. Detta gäller även avverkning av enstaka värdefulla träd eller bortförel av grov död ved. Avverkning av träd som ligger utanför Natura 2000-området men som kan ha höga naturvärden kräver samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB.

I och med att området är Natura 2000-område krävs samråd med Länsstyrelsen/Skogsstyrelsen vid avverkningar och röjningar som kan påverka naturvärdena negativt, även huggningar av enstaka värdefulla träd eller bortförel av grov död ved. Vid samråd som rör skogsbruksåtgärder i skog kontaktas Skogsstyrelsen. Eftersom det idag inte finns något annat skydd av trädvärdena samt att de typiska arterna inom Natura 2000-området är beroende av äldre träd och död ved, bör Länsstyrelsen utreda om Natura 2000-området Bjärka-Säby kan få ett förstärkt skydd, till exempel biotopskyddsområde, naturvårdsavtal eller annan överenskommelse.

Läderbaggen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och vilt levande exemplar av arten läderbagge är fredade enligt stycke 1–4, 4 § Artskyddsförordningen (2007:845). Detta innebär att det är förbjudet att avsiktligt störa, skada, fånga eller döda arten, eller avsiktligt förstöra eller skada bo- och viloplatser samt att samla in ägg. Det innebär alltså att flertalet av alla hålträd inom spridningsavstånd (cirka 300–500 meter) även utanför Natura 2000-området redan idag är skyddade.

Vilt levande exemplar av ekoxe är fridlyst enligt 6 § Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller samla in arten och att ta bort eller skada dess ägg, larver eller bon.

Markavvattning är åtgärder som utförs för att avvattna mark, för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten om åtgärderna syftar till att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Markavvattning kräver alltid tillstånd (11 kap. 13 § MB). I Östergötland är det dessutom förbjudet att avvattna mark vilket medför att man även behöver söka en dispens från det generella markavvattningsförbudet. Ansökan om dispens och tillstånd till markavvattning prövas i normalfallet av Länsstyrelsen.

Strandskyddets syfte är att bevara allmänhetens tillgänglighet samt växt- och djurlivet vid stränderna. Strandskyddet gäller vid hav, sjöar och vattendrag enligt 7 kap. 13 § i MB. Det generella strandskyddet omfattar land och vattenområden 100 meter från strandlinjen vid normalt vattenstånd. I Östergötland är strandskyddet utökat på vissa platser. Det är inte tillåtet att göra något som försämrar livsvillkoren för växter och djur eller begränsar allmänhetens tillträde till det strandskyddade området. Under vissa förutsättningar och i vissa fall kan dispens ges för en åtgärd som strider mot förbudet i strandskyddslagstiftningen.

Alla fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd ”rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning”. Hänsyn till forn- och kulturlämningar ska därmed tas vid åtgärder som görs för att bevara naturvärdena kopplade till Natura 2000.

Bevarandeåtgärder:

Områdets hävdhistoria är vägledande för den fortsatta skötseln. För att betes- och ängsmarkernas naturvärden ska bevaras behöver markerna regelbundet vara välhävdade så att ingen skadlig förnaansamling bildas, eftersom det missgynnar småväxta arter och försvårar frögroning. Naturtyperna silikatgräsmarker och trädklädd betesmark sköts oftast med beteshävd.

Det är värdefullt om hävden planeras så att Natura 2000-området i sin helhet har blommande växter under hela säsongen. Detta för att ha en kontinuerlig källa av nektar- och pollentillgång för markernas insektsfauna. Genom att till exempel ha betespåsläpp vid olika tidpunkter för olika fällor eller ha ett rotationsbete mellan fällor finns det alltid en del av området där floran kan få gå i blom och fröa av sig. Ett sent betespåsläpp ökar nektar- och pollentillgången för bland annat fjärilsfaunan.

All stående död ved samt grövre trädgrenar och stammar som faller till marken ska lämnas kvar inom Natura 2000-området. Om de faller på ett, ur brukningsmässigt, dåligt ställe, på forn- och kulturlämningar, försvårar betesmöjligheten för djuren eller på delar med artrik flora kan de flyttas till annan del av hagarna. Vid restaureringsinsatser lämnas minst 20 % av grenar, ris och stockar för att tillgodose en viss mängd död ved. Om möjligt kan även högstubbar skapas, passande träd hamlas och att ringbarkning tillämpas istället för avverkning av vissa träd. Generellt är det en låg andel liggande död ved i området, därför är det positivt att lågor lämnas vid restaureringar.

Gamla ihåliga träd, liksom högstubbar, lågor och större nedfallna grenar lämnas intakta. Grova träd med håligheter behöver stå ljusöppet. Grova träd (främst i trädklädd betesmark (9070)) som står skuggigt bör därför frihuggas. Undantaget är om det är andra jätteträd eller viktiga framtidsträd som står tätt in på varandra. Yngre och medelålders ekar, lindar och lönnar bör väljas ut och skötas så att de i framtiden utvecklas till ihåliga jätteträd. För att de yngre träden ska kunna utvecklas rätt behöver de frihuggas så att de står ljusöppet och på så sätt blir spärrgreniga i formen. I en stor del av ekhagarna står träden för tätt. Detta arbete bör påbörjas snarast och ske kontinuerligt vid behov.

Buskar av olika slag, främst blommande arter, är viktiga att spara, så länge som de inte täcker stora ytor och bildar stora snår eller täcker fornlämningar. Mindre snår ger skydd, bo- och födosöksplatser för många djur och underlättar för lövträd, bland annat ek, att gro och växa till sig utan att bli avbetad.

Inom Natura 2000-området finns ett antal granplanteringar. Dessa behöver på sikt avvecklas till fördel för lövträd. Det är viktigt att inga barriärer i området skapas utan att det snarare finns så kallade spridningsstråk. Ett spridningsstråk kan bestå av en "spridningskorridor" eller utav "stepping stones". Av dessa alternativ är det mest funktionella valet sammanhängande spridningskorridor som är minst 50 meter breda och hyser lämpliga hålträd (främst ek) inom nära avstånd ifrån varandra, eller i områden som kan komma att bli viktiga i framtiden. Blommande busk- och trädarter utgör också betydelsefulla födosöks- och vindskyddsplatser i ett grönt spridningsstråk. Det näst bästa alternativet är så kallade "stepping stones" som i det här fallet behöver utgöras av värdefulla ekmiljöer. Stråket av "stepping stones" utgörs av ekdominerade dungar eller skogspartier som skiljs av annan miljö, till exempel vatten eller åkermark. Avståndet mellan dungarna kan inte vara längre än läderbaggens spridningsavstånd (cirka 300–500 meter) för att djuren ska kunna flyga mellan ekdungarna.

Igenväxning av gran är generellt ett problem i skogsnaturtyper som ej är grandominerade. Om igenväxning av gran blir ett betydande problem i de delar som dominerats av andra trädslag ska det åtgärdas genom till exempel röjning av gran.

Betetrycket i området är generellt högt, både från betesdjur men även klövvilt. Detta gör att det kan behövas åtgärder som förbättrar återväxten av lövträd och buskar inom hela området. Detta kan bland annat göras genom att lägga rishögar runt och till viss del över den späda träden och buskarna. Där betesdjuren går kan man bedriva betesbefriade år, eller att djuren endast får beta i betesmarken en kortare del av säsongen.

En del av de icke-naturtypsklassade delarna hyser redan idag vissa naturvärden och bör skötas/betraktas som om de vore naturtypsklassade. Nedan finns en sammanfattande lista på mer ingående skötsel.

Ingående skötsel

Delar av området har en mer specificerad skötsel. Dessa områden är utpekade i kartor på sida 37–39. Nedan följer en beskrivning för vilken skötsel som är tänkt för de olika områdena (dessa är utöver de generella åtgärderna beskriva ovan).

1. Denna del är klassad som trädklädd betesmark (9070) och har den handfull grova och spärrgreniga ekar. Dessa ekar behöver frihuggas. Därefter skulle området med fördel kunna betas. Skulle inte bete vara aktuellt behöver betesefterliknande åtgärder utföras, till exempel återkommande frihuggning/röjning av igenväxningsvegetation.
2. Området är klassat som nordlig ädellövskog (9020) och i denna del finns det två stora spärrgreniga ekar som behöver frihuggas.
3. Bos holme - Klassat som nordlig ädellövskog (9020). De gamla ännu levande ekarna bör frihuggas från träd som tränger dem. Detsamma gäller de gamla träden längs med vägen. Vid behov röjs gran bort.
4. Området är till stora delar klassat som annan naturtyp och bör ha målnaturtypen trädklädd betesmark (9070). Granen bör avvecklas snarast och bete behöver introduceras, förslagsvis utökas betesfällan söder om området till att inkludera denna del. Alla ekar ska lämnas och det gäller även övriga lövträd med undantag för träd som tränger gamla stora ekar.
5. Området är idag icke-naturtypsklassad mark som betas. Marken är relativt näringspåverkas och har troligtvis tidigare varit åker. I denna del kan ekplantor med fördel planteras. Dessa behöver sedan betesfredas för att de ska kunna växa till sig. Målnaturtypen för området är trädklädd betesmark (9070).
6. Området behöver restaureras och bete introduceras. Målnaturtypen för området är trädklädd betesmark (9070).
7. Området är klassat som trädklädd betesmark (9070), dess södra delar är något täta och behöver huggas ur något. Resten av området har däremot en någon låg krontäckningsgrad. I den öppnare delen kan ekplantor med fördel planteras. Dessa behöver sedan betesfredas för att de ska kunna växa till sig. Betetrycket skulle

Länsstyrelsen Östergötland

även kunna sänkas något så att naturlig föryngring kan ske. Vid ett mycket högt betestryck kan föryngringen av lövträd hämmas.

8. I området växer ett flertal ekar, vissa (till exempel de mer mot vattnet) är trängda av andra träd och buskar. Ekarna behöver frihuggas för att kunna bli spärrgreniga. Det vore positivt med bete i området eller betesefterliknande åtgärder om bete inte är aktuellt. Målnaturtyp för området är trädklädd betesmark (9070). Söder om området har en granplantering precis avverkats, detta område skulle också kunna ingå i betet.
9. Dessa tre delområden i Bjärka-Säby är gamla dårgräsfjärilslokaler men i stort behov av att restaureras. Alla tre delområden är klassade som trädklädd betesmark (9070).
10. Området består av vad som verkar vara en ekplantering. Unga ekar står tätt och tränger varandra, ett mindre antal äldre ekar finns. För att trädvärden ska fortbildas måste området huggas ur. De inhemska ekarna ska prioriteras. Området ingår redan i en betesfälla så bete behöver inte introduceras. Målnaturtypen för området är trädklädd betesmark (9070).
11. Området är klassat som trädklädd betesmark (9070). Spärrgreniga ekar behöver frihuggas och betesefterliknande åtgärder introduceras.
12. Områdets målnaturtyp är trädklädd betesmark (9070). Det finns ett välbetat fältskikt och träd som är i medelåldern med potential till att bli gamla spärrgreniga träd med håligheter, med tiden kommer området kunna klassas som trädklädd betesmark om skötseln är som den är idag (bete och röjning av igenväxning).
13. Området klassas som trädklädd betesmark (9070) men är mycket tätt. Spärrgreniga ekar behöver frihuggas och antingen behöver bete återintroduceras eller så behövs betesliknande åtgärder.
14. Området är klassat som trädklädd betesmark (9070) och ligger inkilat mellan vägen och järnvägen. Spärrgreniga ekar behöver frihuggas och betesefterliknande åtgärder behöver introduceras.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna och arterna i landet som helhet, medan bevarandetillståndet beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området. Dessa beskrivs närmare under respektive naturtyp och art längre fram i planen. Här redovisas en sammanställning av bevarandetillståndet inom området.

Tabell 2: Naturtypsareal och förekomst av Natura 2000-arter (ej fåglar) inom Natura 2000-området. **Blå färg** innebär en förändring av art- eller arealförekomst jämfört med regeringsgodkända uppgifter angivna inom parentes. Länsstyrelsen kommer att föreslå förändringarna vid lämpligt tillfälle. Bevarandetillståndet för naturtyperna och arterna kan klassas som okänt, dåligt, otillfredsställande, tillfredsställande eller gynnsamt. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området.

Naturtyp/art	Hektar/Förekomst	Bevarandetillstånd
6270 - *Silikatgräsmarker	3,0 (2,0)	Gynnsamt
9010 - *Taiga	1,7	Tillfredsställande
9020 - *Nordlig ädellövskog	21,8 (22,5)	Tillfredsställande
9070 - Trädklädd betesmark	139,3 (117,4)	Tillfredsställande
9080 - *Lövsumpskog	3,5	Tillfredsställande
1083 - Ekoxe (<i>Lucanus cervus</i>)	X	Tillfredsställande
1084 - Läderbagge (<i>Osmoderma eremita</i>)	X	Gynnsamt
1936 - Hålträdslokrypare (<i>Anthrenochernes stellae</i>)	X	Tillfredsställande
Annan naturtyp	132,8	

Total areal	302,4	
-------------	-------	--

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Mätbara mål, så kallade målkriterier, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målkriterier följs sedan upp.

Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Uppföljning av skötseln, som är en viktig del i bevarandemålen, kommer delvis att kontrolleras via den ordinarie kontrollverksamheten för miljöersättningsåtaganden, men bör även följas upp för länets samtliga områden med hävdbehov genom regelbundna analyser för att se vilka områden som ingår i jordbruksblock med miljöersättning.

6270 – Silikatgräsmarker

Nuvarande arealen 3,0 ha är inte fastställd i regeringsbeslut
Arealen 2,0 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen silikatgräsmarker består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Fältskiktet är artrikt och har ett stort inslag av hävdgynnade arter som trivs på kalkfattig och näringsfattig mark. Artrikedomen är uppkommen ur en lång period av hävd och naturtypen är beroende av en fortsatt beteshävd. Vegetationens sammansättning varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet.

Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) i Natura 2000-området ska vara minst 3,0 hektar. Regelbunden hävd ska prägla naturtypen. Träd och buskar ska utgöra enstaka till måttligt inslag och mindre ytor med blottad mark är ett positivt inslag. Det ska finnas typiska och karaktäristiska kärlväxter (till exempel kattfot, solvända, ängsvädd, och gullviva) och insekter (till exempel dagfjärilar och dyngbaggar) och dessa ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området. Artsammansättningen ska vara karaktäristisk och typisk och näringstillgången ska vara naturlig.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Små jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att små eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarker minskar i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en fortgående negativ utveckling. Ett stort antal typiska kärlväxter med höga naturvärden förekommer i silikatgräsmarkerna som historiskt troligen har brukats som slåtteräng. För naturtypen silikatgräsmarker (6270) är förekomstarealen i boreal region idag 126 000 hektar och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma område har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs 380 000 hektar av naturtypen.

Naturtypen (6270) i Natura 2000-området hävdas genom bete och ingår helt i miljöersättningen (2017), det finns ett artrikt fältskikt i stora delar. Skötseln av naturtypen är bra. Bevarandetillståndet anses som gynnsamt.

9010 – Taiga

Arealen 1,7 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer främst i den boreala zonen på fuktiga näringsrika marker till torra och näringsfattiga. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30–100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg, ibland även med inslag av andra inhemska arter. Naturtypen taiga innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Naturtypen består av äldre naturskogsartade barrskogar samt naturliga successioner efter större störningar. Det kanske viktigaste elementet för naturtypen är den döda veden som hyser

en lång rad vedlevande svampar och insekter, dessutom är veden födosöks- och boplatser för många fågelarter. Naturtypen delas vanligen in i flera olika undergrupper beroende på dominerande trädslag samt successionsstadier. Naturtypen i Bjärka-Säby består av undergruppen barrblandskog.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 1,7 hektar i Bjärka-Säby. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt. Barrträd ska dominera naturtypen, ovanför förkastningsbranten ska tall dominera i trädskiktet och i eller nedanför branten. Lövträd ska utgöra ett enstaka till måttligt inslag. Det ska finnas tämligen allmänt med grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, halvdöda träd eller branddödade träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttlig till riklig och det ska finnas en förnygring av ovan nämnda arter.

Hela eller stora delar av naturtypen ska vara skogsbrandspåverkad, även andra omvälvande störningar så som insektsangrepp, stormfällning eller bete ska tillåtas påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens förnygring, åldrande och döende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom området. Igenväxningsvegetation (till exempel gran) ska inte tillåtas dominera i trädskiktet. Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av dessa arter inom insekter (till exempel skalbaggar), mossor (till exempel blåmossa), svampar (till exempel ostticka) och lavar.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen (9010) förekommer i hela landet med tyngdpunkten av utbredningen i den boreala zonen. Marker som normalt brukas som produktionsskogar tillhör ofta naturtypen taiga och det är endast i de fjällnära regionerna som det finns kvar betydande områden med äldre skog i sena successionsstadier. Naturtypen taiga (9010) har en negativ utveckling eftersom skogsbruket i marker med höga naturvärden och fjällnära skog fortsätter, dessutom har intresset för biobränslen, skogsgödsling och skogsodling med främmande trädarter ökat under senare år. Samtidigt har hänsynen vid skogsavverkning ökat och arealen skyddad skog har utökats. År 2013 var förekomstarealen av taiga i den boreala regionen 1 330 000 hektar och för att naturtypen 9010 ska uppnå gynnsam bevarandestatus behövs det uppskattningsvis 3 500 000 hektar. Bevarandestatusen för naturtypen taiga (9010) är idag dålig i den boreala regionen och utvecklingen är övervägande negativ.

Bevarandetillståndet anses som tillfredställande eftersom naturtypen befinner sig i ett sent successionsstadium dock är inte skogen långsiktigt skyddad utan skulle behöva ett stärkt skydd, exempelvis naturvårdsavtal eller liknande.

9020 – Nordlig ädellövskog

Nuvarande arealen 21,8 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 22,5 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Nordlig ädellövskog karakteriseras av kontinuitet av lövträd (främst ädellövträd) av en varierande ålder, inklusive gamla träd. Naturtypen har en krontäckning på 50–100 %, där ädellövträd utgör normalt minst 50 % av grundytan. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Ingen av dessa trädarter utgör mer än 50 % av grundytan. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av till exempel plockhuggning, bete eller naturlig störning. Det ska finnas gamla träd, död ved, i form av grenar, torrträd, hålträd, lågor med mera av olika trädslag och i olika

nedbrytningsstadier, och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Förekomst av död ved, gamla och grova träd är viktig för vissa lavar, mossor och svampar, samt för insekter och landmollusker. Artsammansättningen varierar med skogens slutenhet. Naturvärdena i skogar som varit ohävdade under en längre tid utvecklas till stora delar genom naturlig dynamik vilket omfattar mindre naturliga störningar.

Bevarandemål

Arealen av nordlig ädellövskog (9020), i Bjärka-Säby Natura 2000-område, ska vara minst 21,8 hektar. Lövträd ska prägla skogen i hela området. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och döende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya lövträd (gärna ädellöv) som efterträdare. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett påtagligt antal av stående döda eller döende träd, död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar, gamla träd med grov bark, skador, håligheter eller mulm. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska/karakteristiska arter inom insekter, lavar samt mossor. Igenväxningsvegetation, av framför allt gran, ska inte förekomma.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sverige har till skillnad mot övriga Europa en väl bevarad ädellövskog med stor artrikedom, vilket gör att vi har ett stort ansvar att ta vara på denna typ av skog. Ädellövskogen är ofta knuten till gamla kulturbygder och dess utseende har stor betydelse för landskapsbilden. Många människor uppskattar ädellövskogen som en plats för friluftsliv.

Naturtypen (9020) förekommer i hela den kontinentala och södra delen av den boreala regionen i Sverige. Andelen ädellövträd i skogsmark har ökat något under det senaste decenniet. Trots detta är de befintliga arealerna av naturtypen nordlig ädellövskog relativt liten och avverkning av värdefulla ädellövskogsmiljöer fortsätter. Det är mycket positivt att hänsynstagandet till naturvärdena vid skogsavverkning ökat och att arealen skyddad skog fortsätter att öka. För naturtypen nordlig ädellövskog (9020) är förekomsten i boreal region (både inom och utanför Natura 2000-områden) 7 800 hektar i Sverige. För att en gynnsam bevarandestatus ska nås i samma område behövs uppskattningsvis 10 000 hektar nordlig ädellövskog. Bevarandestatusen för naturtypen bedöms idag vara dålig i Sverige.

Det samlade bevarandetillståndet i Bjärka-Säby Natura 2000-område anses vara tillfredsställande. Andelen ädellöv i naturtypen är något låg och behöver prioriteras vid eventuella åtgärder, till exempel frihuggning.

9070 – Trädklädd betesmark

Nuvarande arealen 139,3 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 117,4 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädklädda betesmarker är en naturtyp som kan delas in i två undergrupper: hagmarker med ett glest trädskikt av främst ek eller björk, samt skogsbete (betad skog) där barrträd ofta är dominerande. Gemensamt för dem är en lång trädkontinuitet och att marken har nyttjats till bete. De trädklädda hagmarkerna kan även ha en historia av slätterhävd. De trädklädda betesmarkerna i Bjärka-Säby tillhör undergruppen hagmarker.

Det är viktigt att trädkontinuiteten inte bryts eller att beteshävden upphör. Krontäckningen ska för naturtypen generellt ligga över 30 % (men kan i undantagsfall vara lägre). Till trädklädda betesmarker är en mängd arter från

olika organismgrupper knutna, främst hävdgynnade kärlväxter, svampar, lavar och insekter. Vidkroniga träd är hemvist för flera karaktärsarter av främst insekter, lavar, och mossor som måste ha ljus och värme. Fältskiktet behöver också ljus för att inte grässvålen ska luckras upp och karaktärsarterna utkonkurreras av skuggtåliga arter. Även grov död ved, främst i form av torrträd och hålträd, men även enskilda lågor i olika nedbrytningsstadier är värdefulla substrat för vedlevande insekter och epifyter. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. I naturtypen finns vanligen blommande buskar till exempel hagtorn, slån och nypon som är en viktig miljö för många fjärilar och andra insekter.

Bevarandemål

Arealen av trädklädda betesmarker (9070) ska totalt vara minst 139,3 hektar i Natura 2000-området Bjärka-Säby. Det ska finnas ett individ- och artrikt bestånd av typiska och karaktäristiska kärlväxter (till exempel ängsvädd, blåsuga och darrgräs) och lavar.

Krontäckningen i hagmarken ska variera mellan glest till halvsluten, skogsbetet kan ha en mera sluten krontäckning. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat samt att ädellövträd ska dominera naturtypen. Andra viktiga trädartar som tillsammans ska utgöra ett måttligt till påtagligt inslag i betesmarken är tall, björk, asp, vildapel, rönn, sälg och al. Det ska finnas tämligen allmän förekomst av grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, även enstaka rishögar är positivt och kan sparas. Det ska även finnas ett artrikt buskskikt med minst ett måttligt inslag av hassel och rosenväxter. Förekomsten av äldre träd och buskar ska vara allmän till riklig och det ska finnas en föryngring av ovan nämnda arter. Artsammansättningen ska vara karaktäristisk och typisk.

Skadlig förnaansamling, igenväxning och antropogen näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) får inte förekomma annat än i mycket begränsad utsträckning.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Små jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att små eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarker minskar i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en fortgående negativ utveckling. För naturtypen trädklädd betesmark (9070) är förekomstarealen i boreal region idag 67 600 hektar och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma region har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs minst 300 000 hektar av naturtypen.

Generellt sett är det dåligt med liggande död ved i naturtypen, däremot är andelen stående död ved relativt god och andelen träd med håligheter är god. Delar av naturtypen har ett tätt trädsikt, medan andra delar har ett något glest trädsikt. Stora delar av naturtypen ingår i miljöersättningsansökan och ytterligare delar betas utöver dessa. Det sammantagna bevarandetillståndet för trädklädd betesmark i Bjärka-Säby är tillfredsställande.

9080 – Lövsumpskog

Arealen 3,5 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på fuktig och näringsrik mark. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstov eller vasstov. Trädsiktets krontäckningsgrad är vanligen mellan 50–100 %. I södra och

mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av al. Gran och videarter kan ofta förekomma i både träd- och buskskikt.

I denna naturtyp finner man ofta en stor variation vad gäller trädslag, artstock och struktur. Denna variation kan härröra från tidigare markanvändning, naturgivna förutsättningar eller den aktiva dynamiken i bestånden. I sitt mest utvecklade stadium kännetecknas naturtypen av ett stort inslag av gamla träd och död ved. Som ett resultat av tidigare markanvändning, naturliga störningar eller andra åtgärder kan skogen befinna sig i ett yngre successionsstadium med stort inslag av yngre träd.

Naturtypen består av en fuktig till blöt skog som till vissa delar liknar svämlövskogen, men till skillnad från dessa karakteriseras fältskiktet av typiska sumpväxter beroende på det mer eller mindre permanent höga vattenståndet. Övergången mot björkklädd, skogbevuxen myr kan vara diffus, men generellt är torvtäcket i lövsumpskogen tunt och består då av lövkärrens- och vasstorv. Till följd av den fuktiga marken står träden ofta på socklar, särskilt i äldre skog. Tuvbildningen kan vara stark, och vegetationen därför varierande med ris på tuvorna och avsaknad av vegetation i de blötaste delarna. I djup skugga blir fältskiktet glest. Lövsumpskogarna har sin tyngdpunkt i södra delen av landet och förekommer främst i boreal och kontinental region.

Bevarandemål

Arealen av lövsumpskog (9080) ska vara minst 3,5 hektar. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt. Trädarten klibbal ska dominera naturtypen samt minst ett måttligt inslag av andra trädarter till exempel gran, björk och vide. Det ska minst finnas allmänt till rikligt med död ved till exempel stående stammar, hålträd, liggande stockar och halvdöda träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttligt till rikligt och det ska finnas en förnygring av ovan nämnda arter.

Naturtypen ska inte påverkas av dräneringsåtgärder och ha en naturlig hydrologi. Omvälvande störningar som insektsangrepp, stormfällning eller bete kan påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens förnygring, åldrande och döende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom naturtypen.

Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av dessa arter inom kärlväxter (till exempel skärmstarr) och mossor (till exempel blåmossa). Igenväxningsvegetation av invasiva arter (till exempel gran) ska inte tillåtas dominera i naturtypen. Artsammansättningen ska utgöras av typiska och karaktäristiska arter och näringstillgången ska vara naturlig.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver den generella hotbilden för skogsnaturtyper:

- Störd hydrologi genom till exempel dikning är särskilt allvarlig då naturtypen i hög grad får sin karaktär av det mer eller mindre permanent höga vattenståndet.
- Klimatförändring som orsakar den pågående trenden med torrare somrar och mindre snörika vintrar i östra Götaland. Sjunkande grundvattennivåer riskerar att göra våtmarksområden torrare på sikt, och att därmed även torka ut rikkärren och fuktängarna.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sumpskogarna förekommer ofta insprängt bland andra skogstyper. Då är de dessutom ett viktigt inslag som väsentligt höjer ett områdes naturvärde. Med tanke på den historiska förlusten av naturskogar, så kan man anta att även opåverkade lövsumpskogar minskat avsevärt. År 2013 fanns det uppskattningsvis 20 700 hektar av naturtypen i den boreala regionen i Sverige, men att det för god bevarandestatus behövs minst 42 000 hektar. Största hotet är fortfarande ett storskaligt skogsbruk. Dagens sumpskogar bör bevaras med ökad naturvårdshänsyn inom skogsbruket.

Bevarandetilståndet i Bjärka-Säby anses som tillfredsställande eftersom naturtypen befinner sig i ett sent successionsstadium. Däremot skulle skogen behöva ett förstärkt skydd genom exempelvis naturvårdsavtal eller liknande.

1083 – Ekoxe, *Lucanus cervus*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ekoxen är Europas största skalbagge. Vältvecklade hanar är omöjliga att förväxla med någon annan art på grund av de förgrenade, flera centimeter långa käkarna. Kroppslängden (inklusive käkarna) kan hos hanen bli cirka 8 centimeter, medan honan, som har betydligt mindre käkar ofta är cirka 4 centimeter lång. Ekoxen är värmekrävande och förekommer ofta i ekbestånd i sydsluttningar, företrädesvis i gles ädellövskog eller ekhagar. Arten gynnas av betesdrift, slåtter och plockhuggning eller motsvarande ingrepp som håller trädskiktet glest och luckigt. Rätt typ av hävd ger goda möjligheter för ljuskrävande träd som ek att utvecklas och föryngra sig.

Larven lever på döda rötter av främst ek, men har även hittats på bok, björk, lönn och hassel. Larverna ligger ofta i jorden och gnager på döda rotdelar även på levande träd. Larver har även påträffats under liggande ekstockar och i de underjordiska delarna av gamla stubbar. Larvutvecklingen tar i normalfallet fem till sex år. Förpuppningen sker under hösten i en hönsäggstor kokong. De fullbildade skalbaggar kläcks i mitten av juni och flyger från början av juni till mitten av augusti. Hannarna är tämligen kortlivade, medan honorna kan påträffas till i början av augusti. Ekoxen är skymnings- och nattaktiv och de vuxna skalbaggar livnär sig på sav och kan samlas i stort antal kring savflöden.

Ekoxen är stor och tung, men flyger tämligen väl. Arten uppskattas utan större problem kunna flyga en kilometer genom för arten ogästvänlig terräng. Enstaka exemplar har konstaterats flyga två kilometer.

Bevarandemål

För att det ska finnas goda förutsättningar för ekoxen behöver bevarandemålen för naturtypen trädklädda betesmarker (9070). Även utanför Natura 2000-området behövs en god tillgång på lämpliga livsmiljöer (vanligen döda ekrotter i solexponerade miljöer) inom spridningsavstånd (upp till två kilometer) för ekoxen.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt utöver den generella hotbilden för hävdgynnade naturtyper:

- Brist på hävd är ett stort hot mot arten. Glesa bestånd med gamla ädellövträd blir allt sällsyntare. Ett stort antal av de träd där ekoxen förekommer hotas genom konkurrens från yngre lövträd och gran. Många lämpliga ekar har dött under senare decennier på grund av igenväxning och utskuggning.
- Fragmentering i kombination med små delpopulationer. På små lokaler löper ekoxen risk att dö ut genom slumpmässiga händelser. Då många lokaler ligger långt från varandra är sannolikheten för återkolonisation liten eller obefintlig om populationen en gång försvunnit.

Bevarandeåtgärder

För att bibehålla ett starkt bestånd av ekoxe inom Natura 2000-området behöver det finnas gott om äldre ädellövträd (främst ek) inom och utanför Natura 2000-området. Att genomföra åtgärderna för naturtypen 9070 skapas attraktiva solbelysta ädellövmiljöer för ekoxen. Åtgärder som utförs både inom och i närområdet till Natura

2000-området för att skapa solbelysta ädellövsmiljöer är mycket positivt för arten. Exempelvis så gynnas ekoxen av frihugning av äldre vidkroniga ekar eller beteshävd i hagmarker.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Arten är påträffad från Skåne upp till Mälardalen i Uppland. Tyngdpunkten för artens utbredning ligger i sydöstra Sverige från Blekinge till Östergötland inklusive Öland, men arten finns även kvar på några lokaler i Skåne och i Västsverige. Den långa larvutvecklingen gör att arten på lokaler med individsvaga populationer inte påträffas varje år. Närmast påträffad i Danmark, där den är rödlistad som försvunnen. Arten har troligen under lång tid missgynnats av igenväxning av glesa bestånd med gamla ädellövträd, samt av minskad tillgång på död, grov ved i hagmarkslandskapet.

Arten är idag inte rödlistad och klassad som livskraftig (LC) men eftersom att artens livsmiljö fortsätter att försämrats är bevarandestatusen trots detta otillfredsställande. Dagens Sverigepopulation förekommer uppskattningsvis i 2 700 till 5 300 stycken trädstammar/stubbar. För att uppnå gynnsam bevarandestatus behöver arten bebo uppskattningsvis 5 300 stycken träd i hela landet.

Bevarandetillståndet för ekoxen i Bjärka-Säby Natura 2000-område anses som tillfredsställande. Detta eftersom området har relativt gott om solbelysta ädellövträdsmiljöer samt att det finns spridningsmöjligheter för arten till närliggande områden med ansamlingar av ädellövträd. Tyvärr är det ett stort hopp i ålder mellan de ekar som idag hyser arten och ersättningsträden. Två faktorer som skulle kunna bidra till en försämrad status i framtiden är att omgivande ädellövträdsmarker växer igen eller att rekryteringen av nya vidkroniga ekar, redan idag är det ett stort åldersglapp, i Natura 2000-området minskar.

1084 – Läderbagge, *Osmoderma eremita*

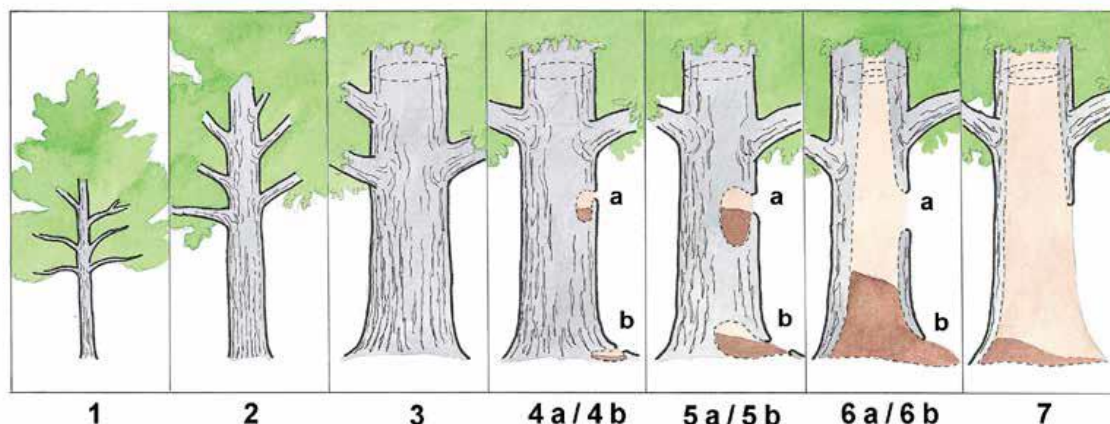

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Läderbaggen är knuten till äldre ihåliga lövträd med stora mängder mulm. I Sverige förekommer den främst i ek, men även i ask, lind, bok, klibbal och andra träd som blir ihåliga. God solexponering påverkar mikroklimatet inne i hålträden positivt. Läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet och det är sällan man ser arten i helt slutna bestånd.

Larven lever inne i stamhåligheternas mulm, där de gnager på den omgivande fastare (brunnrotade) döda veden. Läderbaggen lever därför nästan uteslutande i träd som är över 200 år gamla det vill säga klass 4 och uppåt (se figur 2 för klassindelning). Arten kan stanna mycket länge i samma träd, vilket gör att stora mängder av de karaktäristiska exkrementerna efter hand ansamlas inuti träden. Larven lever och utvecklas inuti trädet under tre till fyra år. Den vuxna skalbaggen kläcks i juli månad och lever sedan i två till fem veckor i och på trädet, för att fortplanta sig och sedan dö. Läderbaggen blir upp till tre centimeter stor, är vackert brunglänsande och har en doft som påminner om aprikos. Arten är idag sällsynt i hela Europa. I Sverige har den sina starkare fästen i Östergötland, östra Småland och Blekinge. Den har mycket höga krav på sin livsmiljö och är därför en viktig indikator på värdefull natur - finns läderbaggen finns också en mängd andra hotade insekter, lavar och svampar.

Figur 2: Stadielinndelning av hålträdd enligt Jansson och Antonsson (1995). Varje klass motsvarar 50–100 år och stadium tre representerar ett träd som är cirka 100–150 år.

Arten gynnas av betesdrift och plockhuggning eller motsvarande ingrepp som håller trädsiktet gles och luckigt, med god möjlighet för ljuskrävande träd som ek att utveckla mulmträdd och att förnygra sig. Det har visat sig att läderbaggen kan leva kvar i många år efter det att en lokal blivit för liten och träden för få för att garantera artens långsiktiga överlevnad.

Läderbaggen har begränsad spridningsbenägenhet och de flesta individer stannar under hela sin livstid i det träd där de kläckts. Endast 15 % av individerna lämnar trädet där de kläcktes i och flertalet sprider sig då till träd inom 50 till 100 meter. Den längsta kända förflyttningen av läderbaggen är 500 meter, modellberäkningar uppskattar att cirka 5 % borde kunna sprida sig längre än 300 meter och mindre än 1 % längre än 1 kilometer. Om det är långa avstånd mellan lämpliga hålträdd får isoleringseffekten stor betydelse för artens förekomstsmönster.

Sammanfattningsvis kan sägas att läderbaggen är en dokumenterat god signalart (lätt att känna igen och finna) för ihåliga ädellövträdd med en hög artrikedom.

Bevarandemål

För att det ska finnas goda förutsättningar för läderbaggen inom Natura 2000-området Bjärka-Säby behöver det finnas minst 20 mulmträdd i klass fem till sex samt 160 hålträdd inom lämpligt spridningsavstånd (högst 300 meter mellan hålträdden) på en areal av minst 57 hektar.

Målet är att livsmiljön ska utgöras av trädklädd betesmark (9070) eller motsvarande miljö där krontäckningen ska variera mellan gles till halvsluten. Trädsiktet behöver vara olikåldrigt och flerskiktat samt domineras av ädellöv, främst ek. Det ska finnas tämligen allmänt med grov och solbelyst död ved till exempel torrträdd, hålträdd, mulmträdd. Redan gamla träd och död ved ska stå kvar, förekomsten av äldre träd (hålträdd) ska utgöra ett måttligt inslag.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt utöver den generella hotbilden för hävdgynnade naturtyper:

- Ett stort antal av de träd där läderbaggen förekommer hotas generellt genom konkurrens från yngre lövträdd och gran. Många lämpliga ekar har dött under senare decennier på grund av igenväxning och utskuggning. Bristande eller upphörd hävd är ett hot mot arten.
- Avverkning och bortstädning av hålträdd i parker och alléer är ett annat starkt hot mot arten. Denna typ av träd förekom tidigare i stor utsträckning ute i det öppna kulturbeteslandskapet, en miljö som decimerats kraftigt på grund av ändrad markanvändning. Därför kan parker och alléer i framtiden bli allt viktigare biotoper för artens överlevnad.

Länsstyrelsen Östergötland

- På många lokaler (platser) är kontinuiteten av jätteträd bruten, vilket innebär att ersättningsträd saknas när den äldre generationens träd dör. Många lokaler har ett glapp på minst 60 år i nyetableringen av framtidssekar.
- Fragmentering i kombination med små delpopulationer. På små lokaler löper läderbaggspopulationerna risk att dö ut genom slumpmässiga händelser, även om antalet lämpliga träd skulle hållas konstant. Då många lokaler numera ligger långt från varandra är sannolikheten för återkolonisation liten eller obefintlig om populationen en gång försvunnit.
- Exploatering i eller i närheten av skalbaggarnas förekomstlokaler försvårar läderbaggens möjligheter att sprida sig i landskapet. De påverkas främst av dofter, sikthinder och upphörd hävd.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Läderbaggen förekommer från Skåne till Uppland och Västmanland. Sverige härbärgerar en avsevärd del av den samlade västeuropeiska populationen. De flesta fyndplatserna ligger i sydöstra Sverige. Arten är påträffad på cirka 430 lokaler (platser) under sen tid, men på många av dessa är populationerna mycket individfattiga och arten finns bara kvar i ett eller ett par träd. Ungefär 1/3 av dessa lokaler är det endast exkrementer och rester av djur påträffade.

Antalet grova exponerade hålträd, ofta i gamla naturbetesmarker, parker och alléer, har minskat kontinuerligt. På många platser finns ett hundraårigt glapp i åldersfördelningen av lämpliga träd, vilket gör att framtiden kan te sig ganska dyster för arten. Utan biotopvårdande åtgärder kommer många av de mindre populationerna med all sannolikhet att försvinna. Målsättningen för åtgärdsprogrammet för läderbagge är livskraftiga populationer med god konnektivitet (fria spridningsvägar/"gröna korridorer"), spridda över artens naturliga utbredningsområde. Detta innebär att arten bör bebo minst 500 träd i kontinental region och minst 2 000 träd i boreal region för en gynnsam bevarandestatus.

Natura 2000-området Bjärka-Säby kommer med säkerhet kunna ha minst 20 hålekar av god kvalitet (det vill säga mulmträd klass fem till sex i solbelyst läge) inom de närmaste 50 till 100 åren. Däremot hyser Natura 2000-området med omgivande marker inom spridningsavstånd inte tillräckligt många hålträd (minst 160 stycken klass 4-7) för att bevara långsiktigt livskraftiga bestånd av de känsligaste vedlevande insekterna. Bevarandetillståndet för läderbaggen får anses som gynnsamt i Natura 2000-området Bjärka-Säby eftersom det finns en god tillgång på lämpliga hålträd inom området (cirka 275 stycken klass fyra till sex) samt att nästan all mark klassad som trädklädd betesmark betas och att ingen betydande igenväxning förekommer i de flesta delar där det finns äldre hålträd. Det vore positivt om hela Natura 2000-området kunde bindas ihop med spridningsstråk då främst de östra delområdena ligger isolerade från övriga området.

1936 – Hålträdsklokrypare, *Anthrenochernes stellae*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Hålträdsklokrypare är funnen i flera olika typer av gammal lövskog med lång kontinuitet av hålträd. Lämpliga biotoper är slutna naturskogar, skogsliknande parker och ädellövträdsdominerade hagmarker. Hålträdsklokrypare förekommer i gamla ihåliga levande lövträd, högstubbar, lågor och större nedfallna grenar. Arten lever bland mulm i stam- och grenhåligheter i bok, lind, ek och asp, vanligen i anslutning till djurbon (fåglar, getingar, bin, myror). Arten förekommer i hålträd med varierande solexponering, det vill säga arten tycks även överleva i hålträd som står relativt skuggigt. De flesta lokalerna hyser ett anmärkningsvärt stort antal andra rödlistade arter, vilket tyder på att hålträdsklokryparen har strikta miljökrav och ett högt signalvärde.

Arten sprider sig mellan olika träd genom att haka fast med klorna i olika insektsarters ben. Spridningsförmågan är beroende av transportörens och maximalt spridningsavstånd är uppskattat till cirka 500 meter.

Bevarandemål

För att det ska finnas goda förutsättningar för hålträdsklokryparen inom Bjärka-Säby behöver bevarandemålen för den prioriterade signalarten läderbaggen samt slutna naturskogar, då hålträdsklokryparen inte är lika ljuskrävande som läderbaggen, uppnås.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt utöver den generella hotbilden för hävdgynnade naturtyper:

- Ett stort antal av de träd där hålträdsklokrypare förekommer hotas genom konkurrens från yngre lövträd och gran. Många lämpliga ekar har dött under senare decennier på grund av igenväxning och utskuggning.
- Förluster av hålträd i kulturbeteslandskapet på grund av ändrad markanvändning. Avverkning och bortstädning av hålträd i parker och alléer är ytterligare ett starkt hot mot arten.
- På många lokaler är kontinuiteten av jätteträd bruten, vilket innebär att ersättningsträd saknas när den äldre generationens träd dör.
- Fragmentering i kombination med små delpopulationer. På små lokaler löper populationer av hålträdsklokrypare risk att dö ut genom slumpmässiga händelser, även om antalet lämpliga träd skulle hållas konstant. Då många lokaler numera ligger långt från varandra är sannolikheten för återkolonisation liten eller obefintlig om populationen en gång försvunnit.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Arten har en sydöstlig utbredning i Sverige. I Sverige funnen från Skåne till södra Gästrikland med tyngdpunkt på Östergötland. Tillgången på grova hålträd (främst ek och andra ädellövträd) i öppna/halvslutna betesmarker har minskat och dagens populationer är mindre och mer isolerade. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske och arten är idag rödlistad som nära hotad (NT). Minskningen avser kvalitén på artens habitat. Dagens Sverigepopulation förekommer uppskattningsvis i 450–950 stycken trädstammar. För att uppnå gynnsam bevarandestatus behöver arten bebo uppskattningsvis 1 650 stycken träd i hela landet.

Inom Bjärka-Säby Natura 2000-område är hävden generellt god men det finns mindre områden med igenväxning. Antalet hålträd av god kvalitet (klass fem till sex) är riklig. Bevarandetillståndet för hålträdsklokryparen anses som tillfredsställande.

Kartor

Kartor som visar områdets läge, yttergränser, naturtypernas utbredning, kända forn- och kulturlämningar, samt äldre ekonomiska kartor finns sist i planen.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se>, (2018-11-06).

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>, (2018-11-06).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>, (2018-11-06).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, (2018-11-06).

Skogsstyrelsen, <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>, (2018-11-06).

Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA), <http://www.jordbruksverket.se/>, (2018-11-06).

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>, (2018-11-06).

Naturvårdsprogram, Linköpings kommun,

<http://www.linkoping.se/bygga-bo-och-miljo/naturvard-och-parkskotsel/naturvardsprogram/>, (2018-11-06).

Nyckelbiotoper, Skogsstyrelsen, <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>, (2018-11-06).

Dokument:

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för habitat och ArtDatabankens vägledningar för arter.

Wenche Eide (red.), Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2014.

Bevarandeplan för Bjärka-Säby Natura 2000-område, fastställd 2011-05-02.

Bilagor:

Bilaga 1. Rödlistade arter

Bilaga 2. Forn- och kulturlämningar

Topografisk karta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

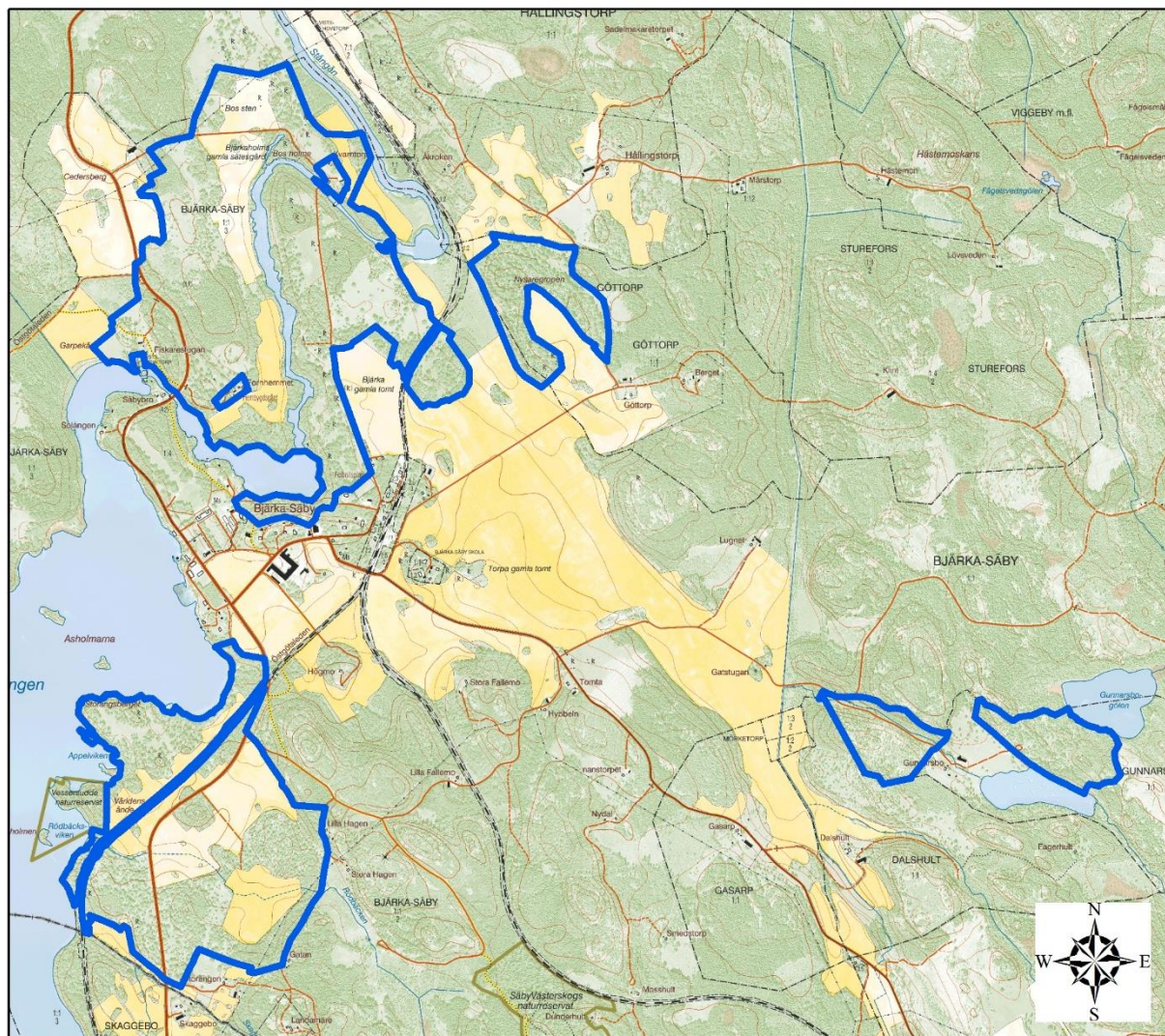
0 1 2 4 6 8 10
Kilometer

 Natura 2000-området

Översiktskartan visar att Bjärka-Säby Natura 2000-område ligger söder om Linköping.

Ekonomisk karta

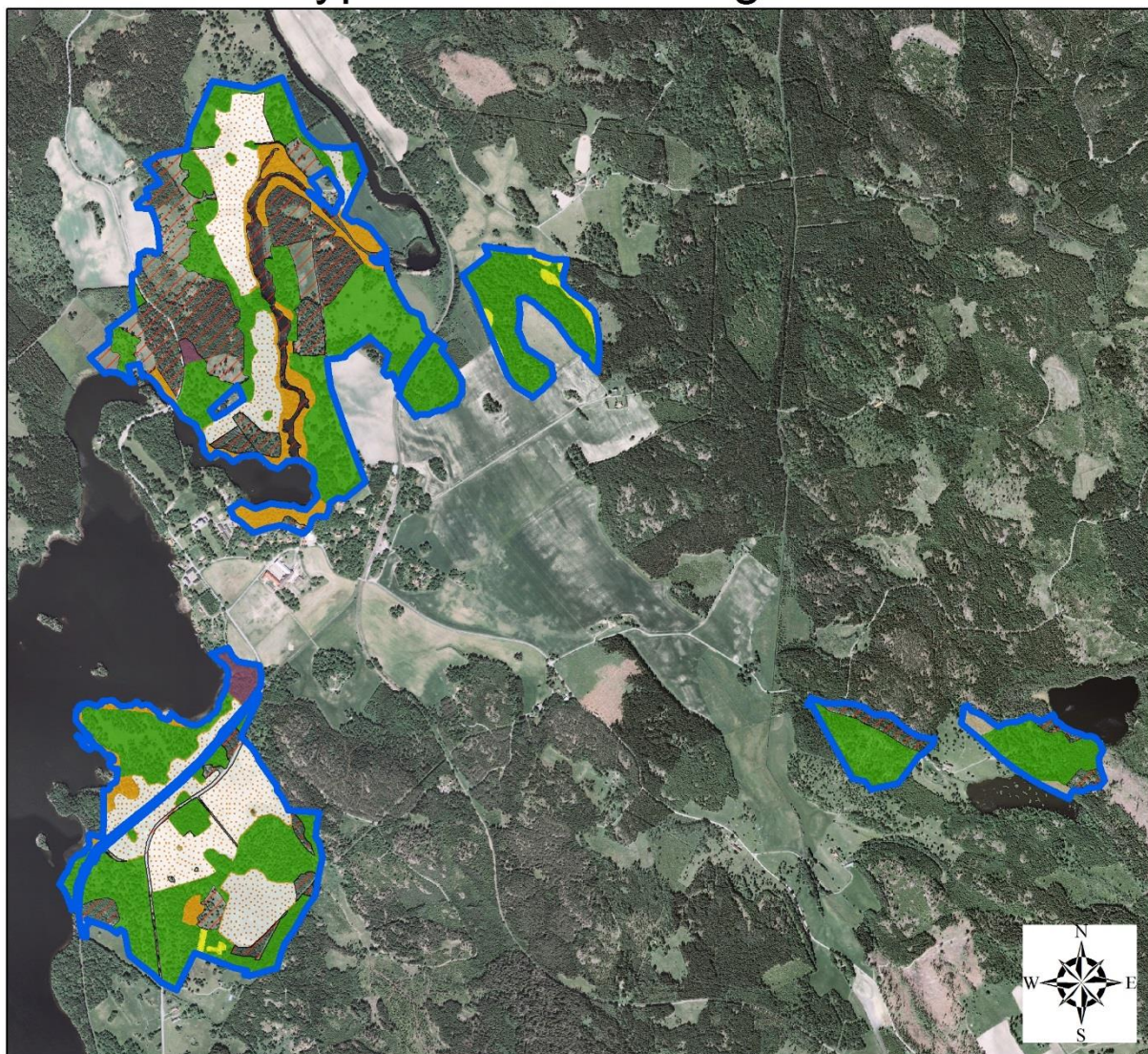
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 0,25 0,5 1 1,5 2
Kilometer

 Natura 2000-området

Fastighetskartan visar yttergränserna för området. För mer detaljerade kartor se sida X-X+2.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 0,25 0,5 1 1,5 2
Kilometer

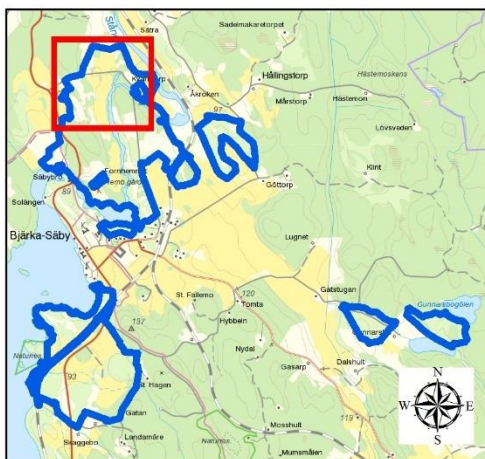
	Natura 2000-området
	6270 Silikatgräsmarker .....3,0 ha
	9010 Taiga .....1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövsskog .....21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark .....139,3 ha
	9080 Lövsumpskog .....3,5 ha
	Åker
	Annan naturtyp

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i området. För mer inzoomade kartor se sida 26–36.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

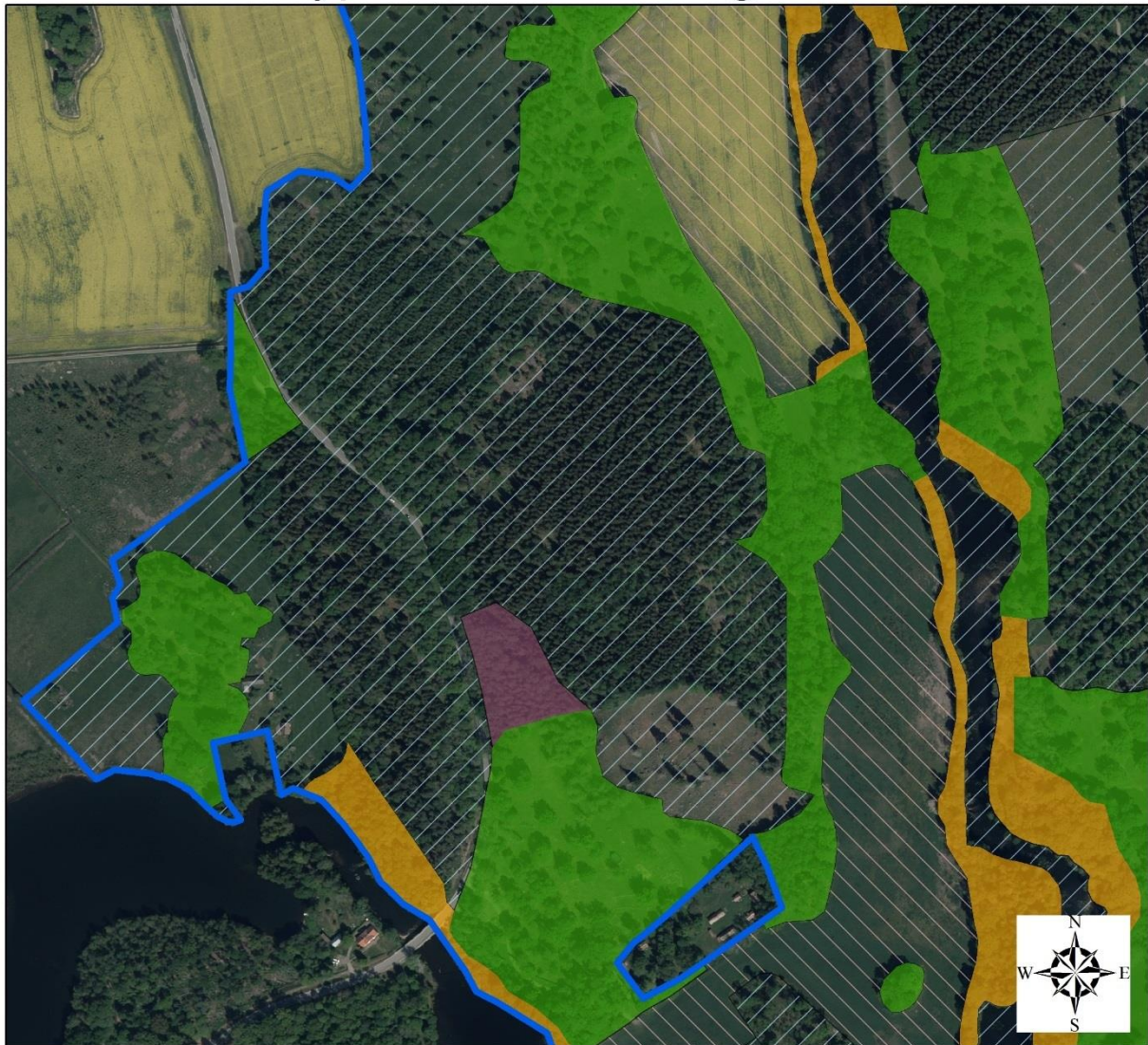
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

0 0,75 1,5 3
Kilometer

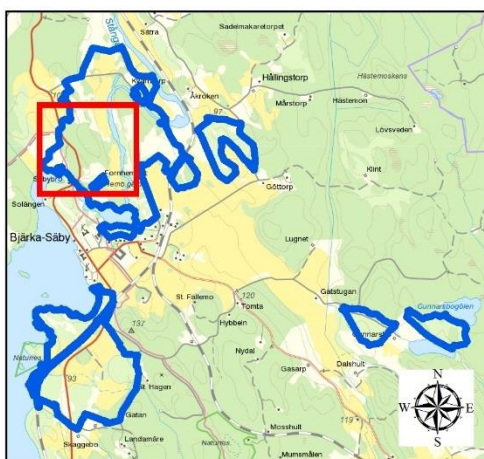
	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annat naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

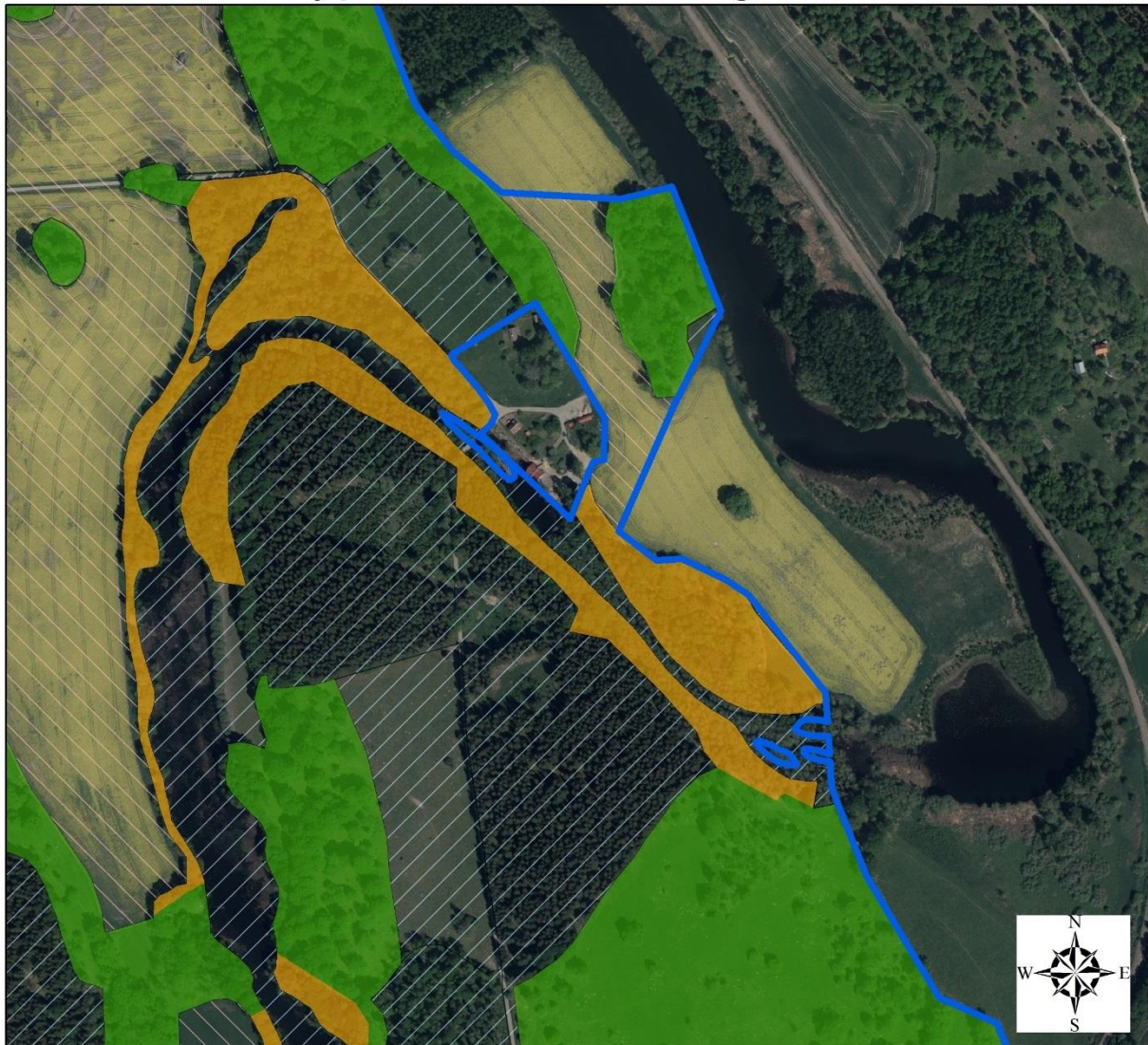
0 50 100 200 300 400
Meter

0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annan naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

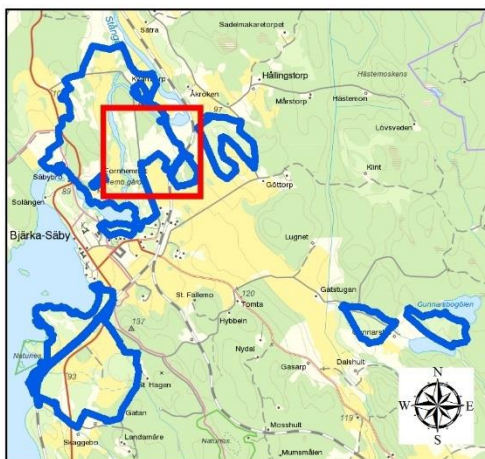
0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annat naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annat naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

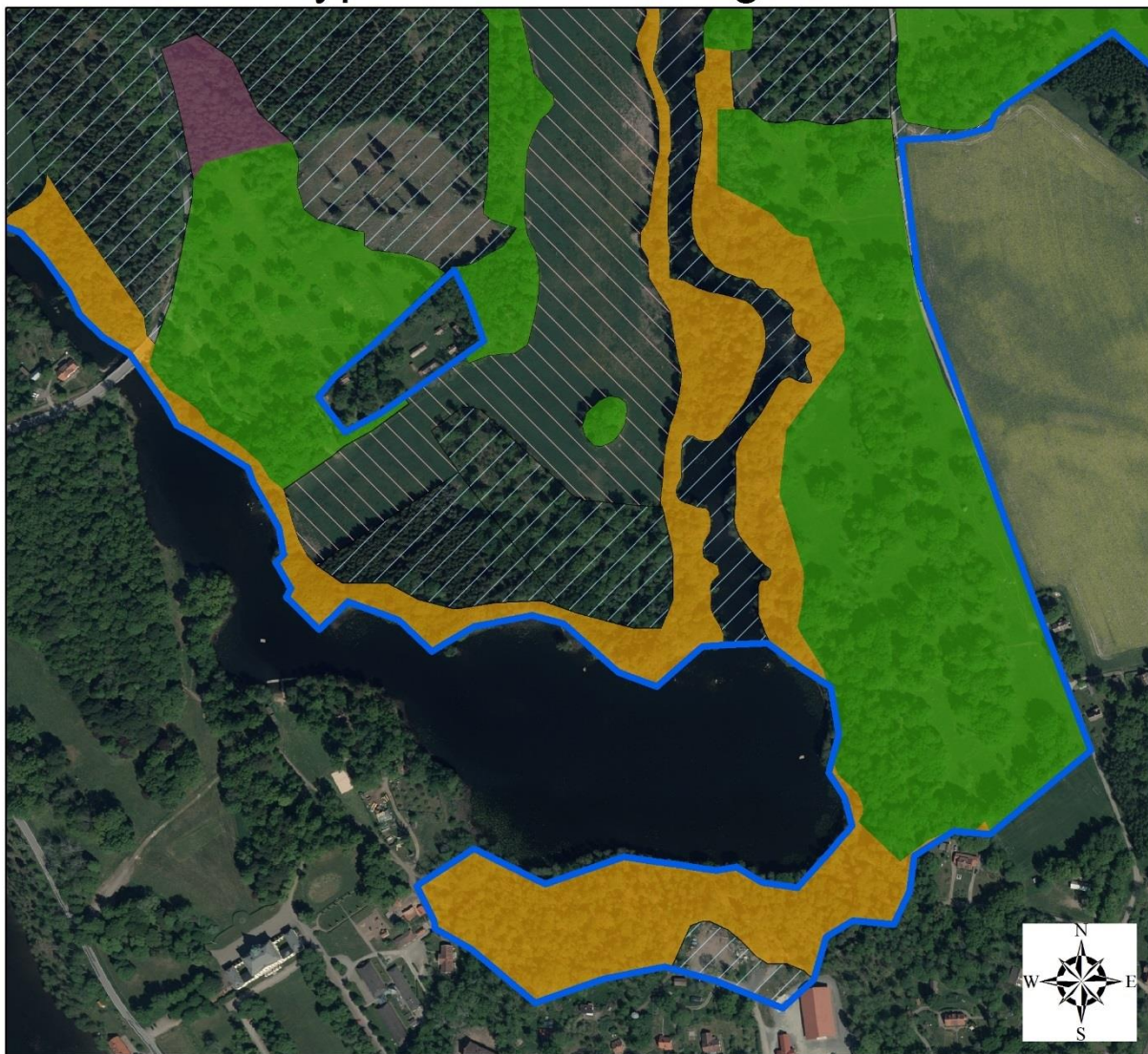
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annan naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

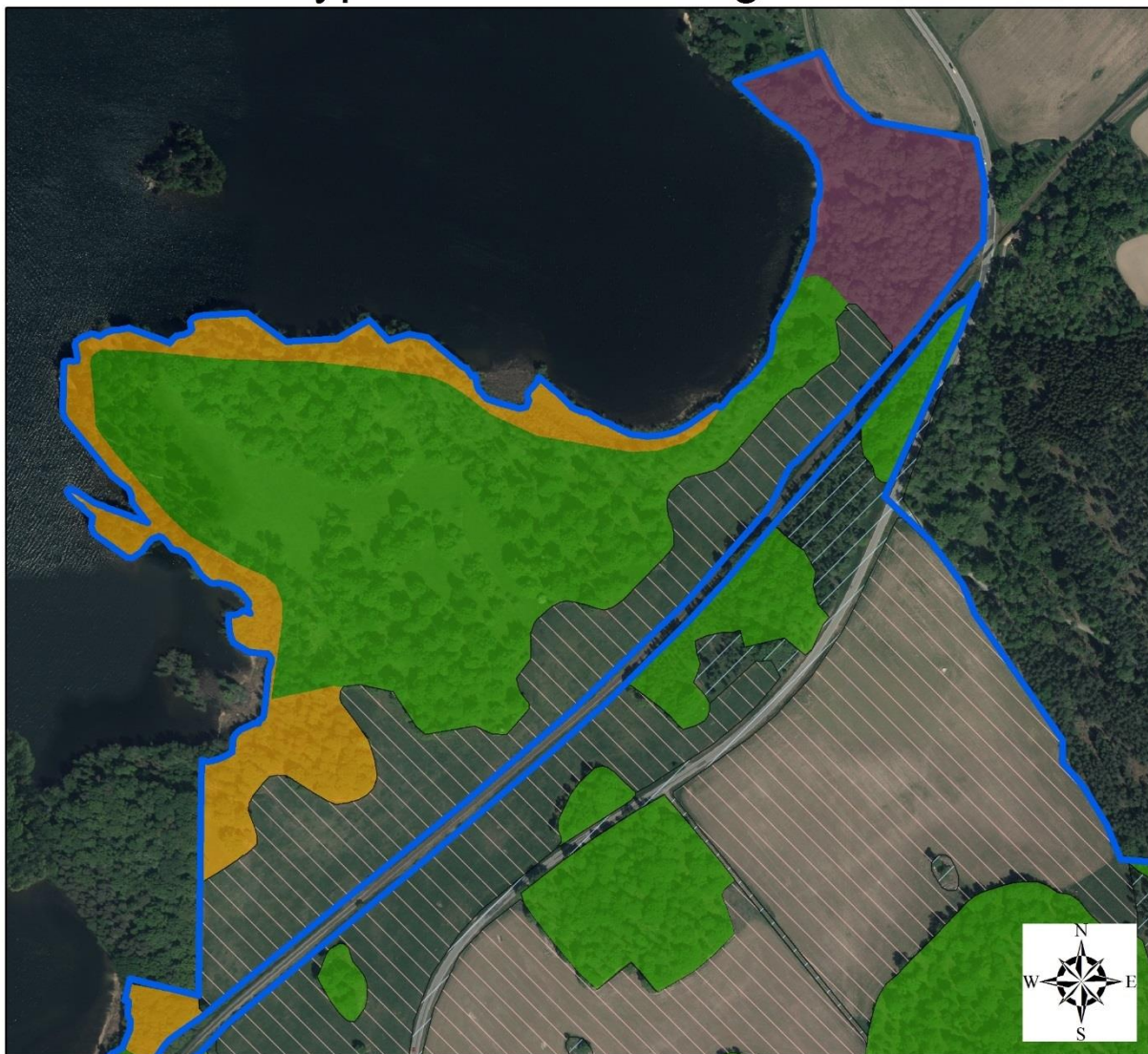

0 0,75 1,5 3
Kilometer

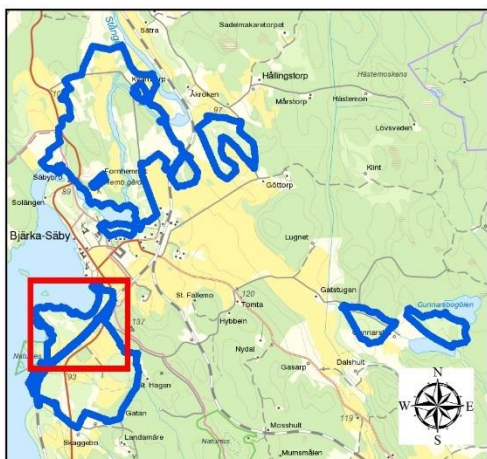
	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annan naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

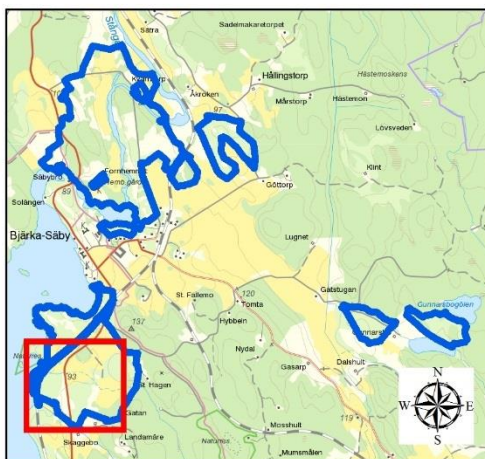
0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annan naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

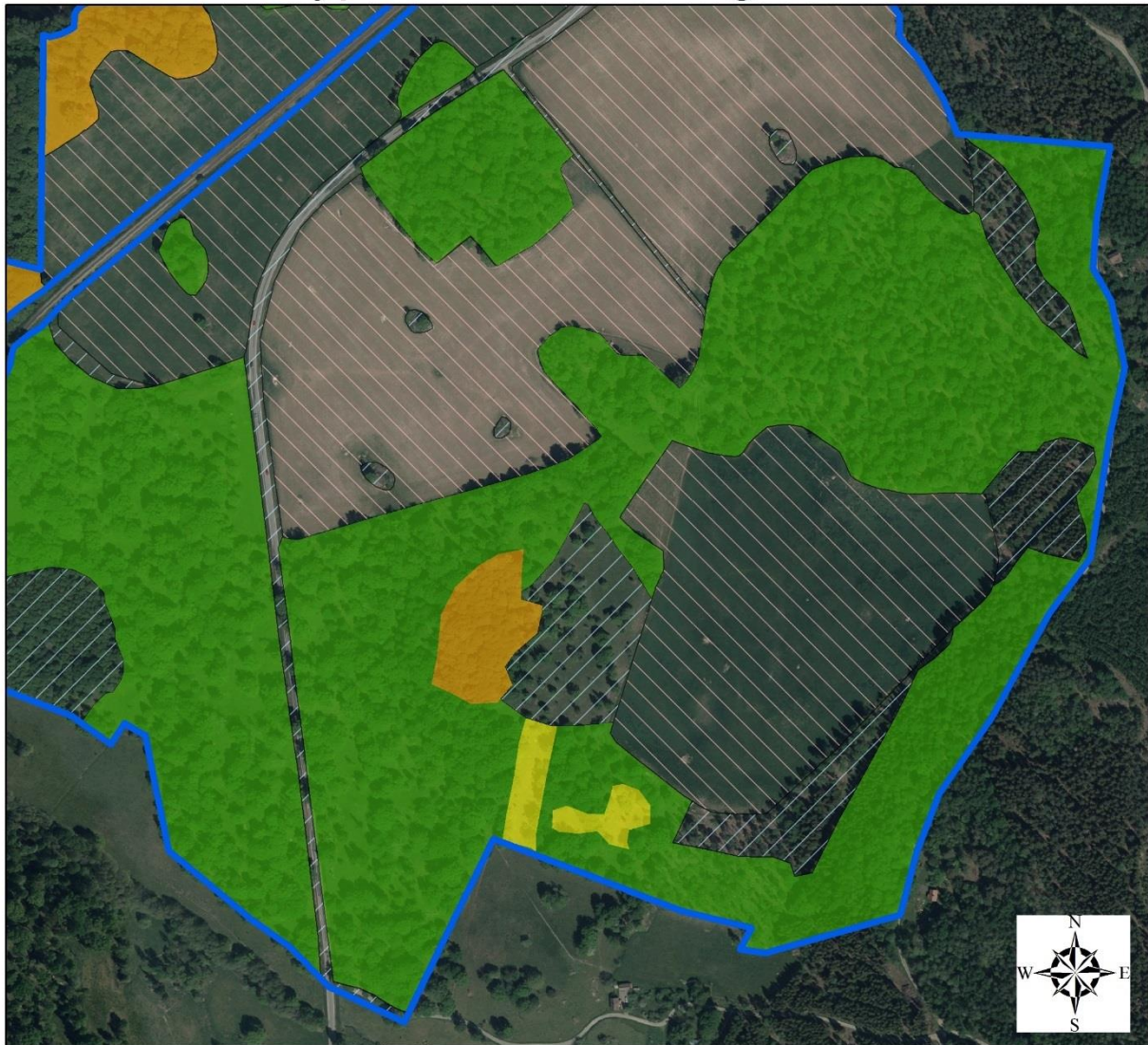
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

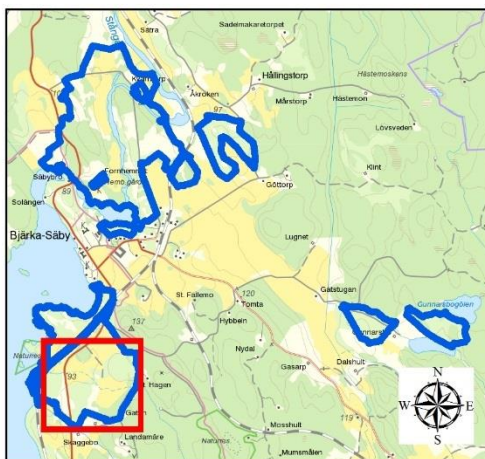
0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annat naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

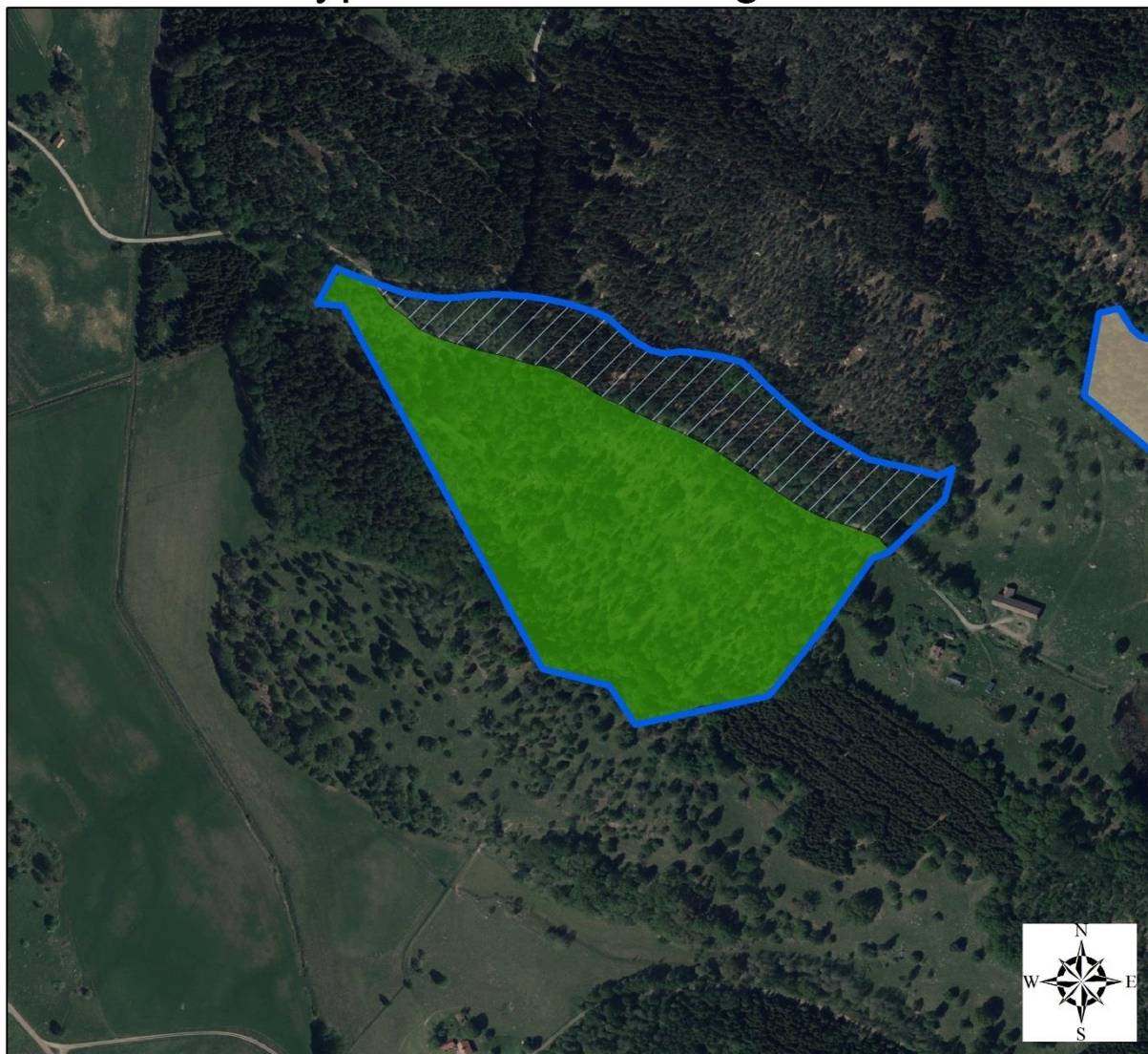
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annan naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

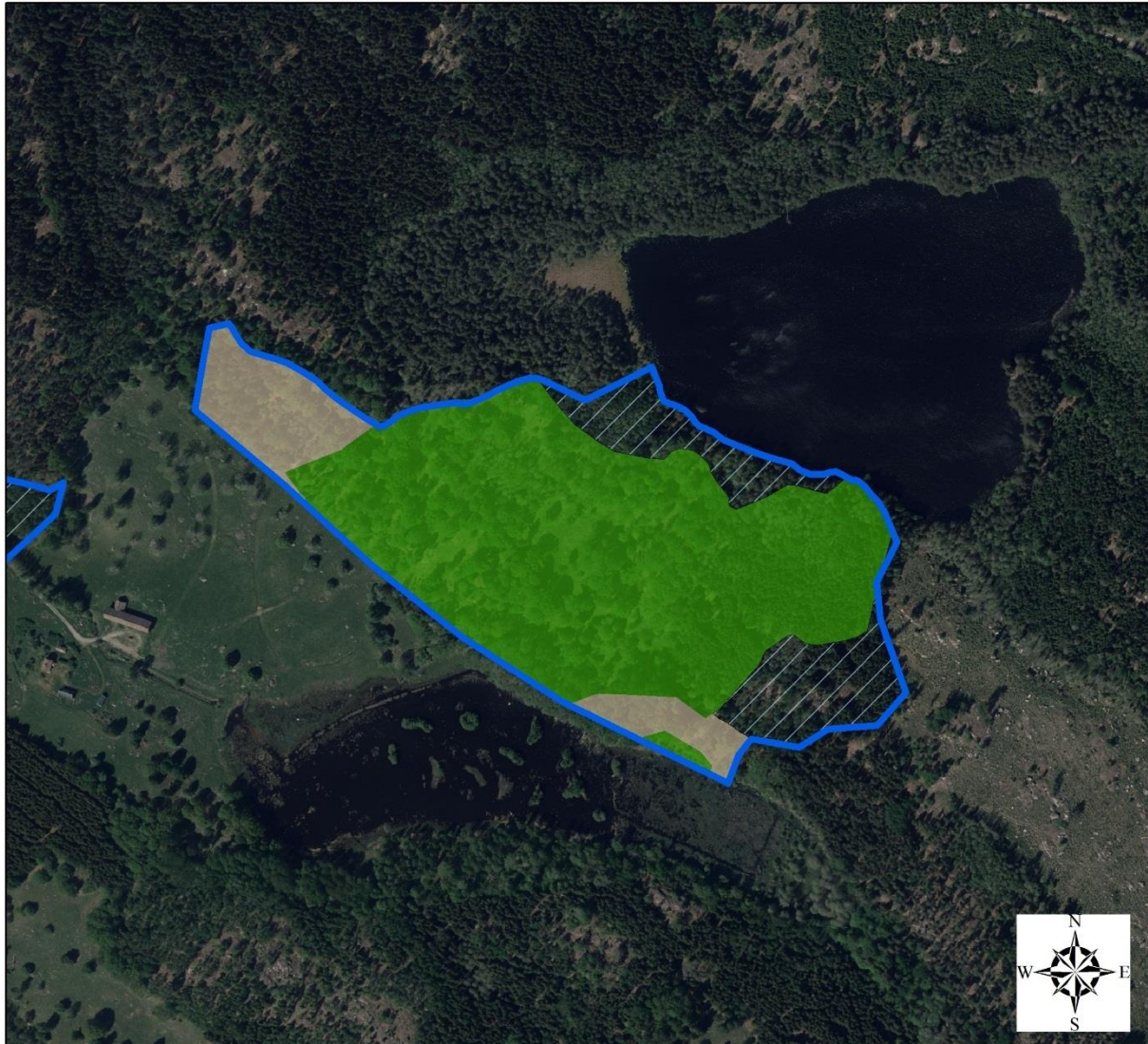
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området	
	6270 Silikatgräsmarker	3,0 ha
	9010 Taiga	1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog	21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark	139,3 ha
	9080 Lövsumpskog	3,5 ha
	Åker	
	Annan naturtyp	

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

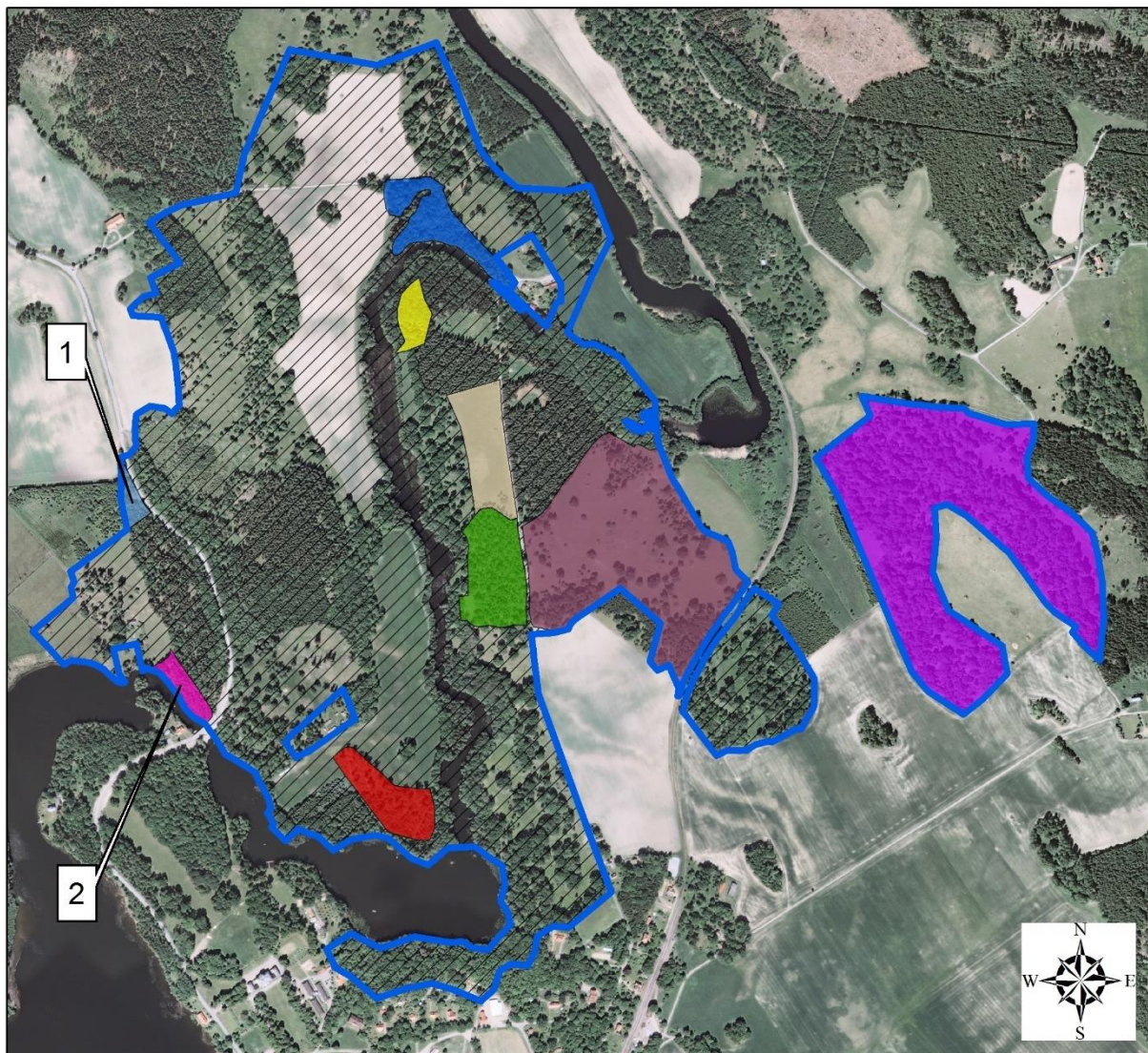
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 50 100 200 300 400
Meter

0 0,75 1,5 3
Kilometer

	Natura 2000-området
	6270 Silikatgräsmarker .....3,0 ha
	9010 Taiga .....1,7 ha
	9020 Nordlig ädellövskog .....21,8 ha
	9070 Trädklädd betesmark .....139,3 ha
	9080 Lövsumpskog .....3,5 ha
	Åker
	Annan naturtyp

Skötselområden

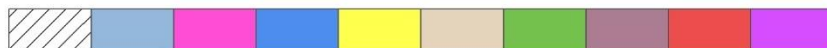
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800 1 000

Meter

 Natura 2000-området

Skötselområden

1 2 3 4 5 6 7 8 9

De utritade områdena i kartan är delar av området vars skötsel behöver beskrivas något mer än de generella bevarandeåtgärderna. Områdena är inte utritade i fält med hjälp av GPS och kan därför skilja sig något med hur de ser ut i verkligheten.

Skötselområden

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 75 150 300 450 600 750

Meter

 Natura 2000-området

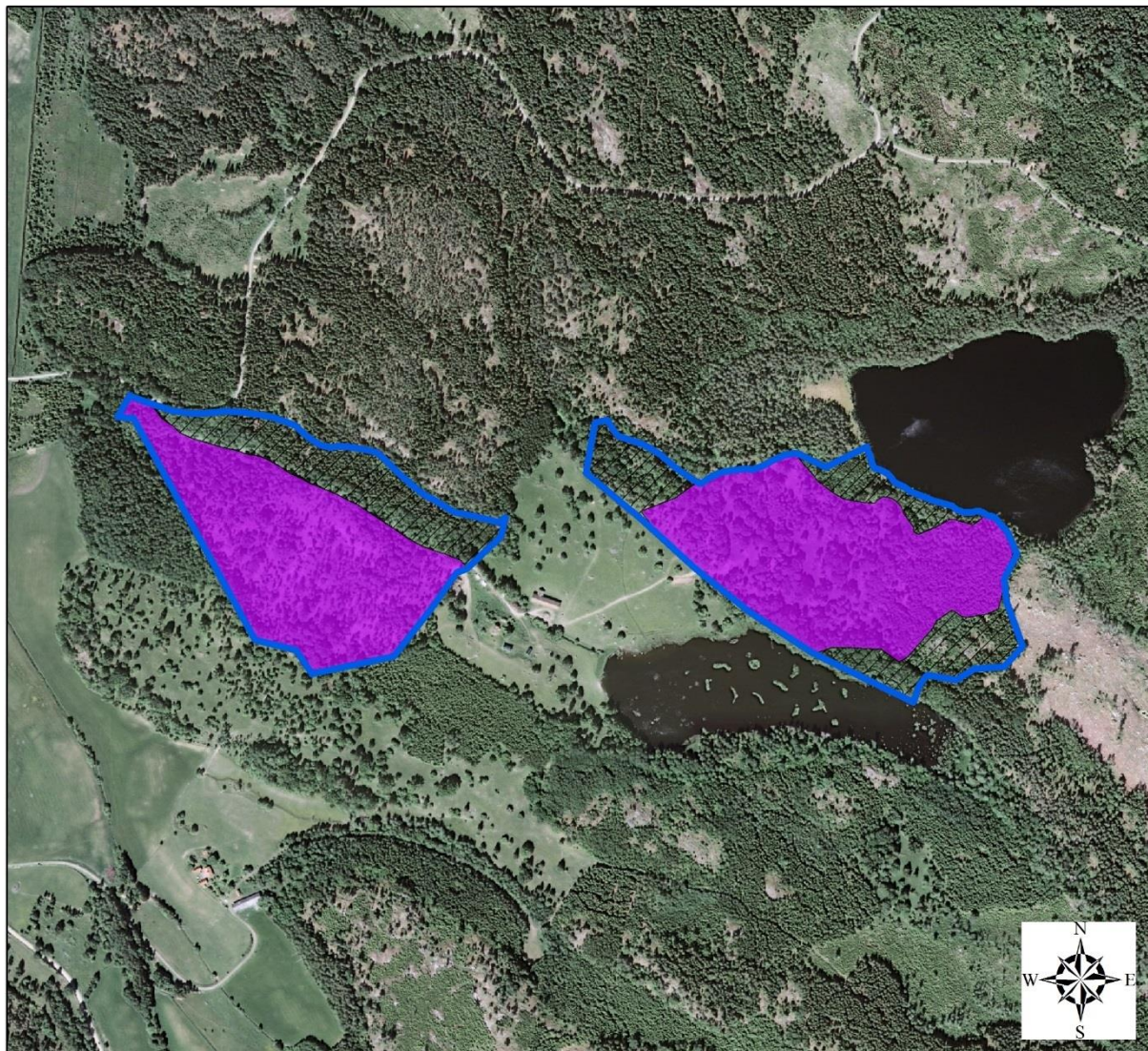
Skötselområden

10 11 12 13 14

De utritade områdena i kartan är delar av området vars skötsel behöver beskrivas något mer än de generella bevarandeåtgärderna. Områdena är inte utritade i fält med hjälp av GPS och kan därför skilja sig något med hur de ser ut i verkligheten.

Skötselområden

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 70 140 280 420 560 700

Meter

 Natura 2000-området

Skötselområden

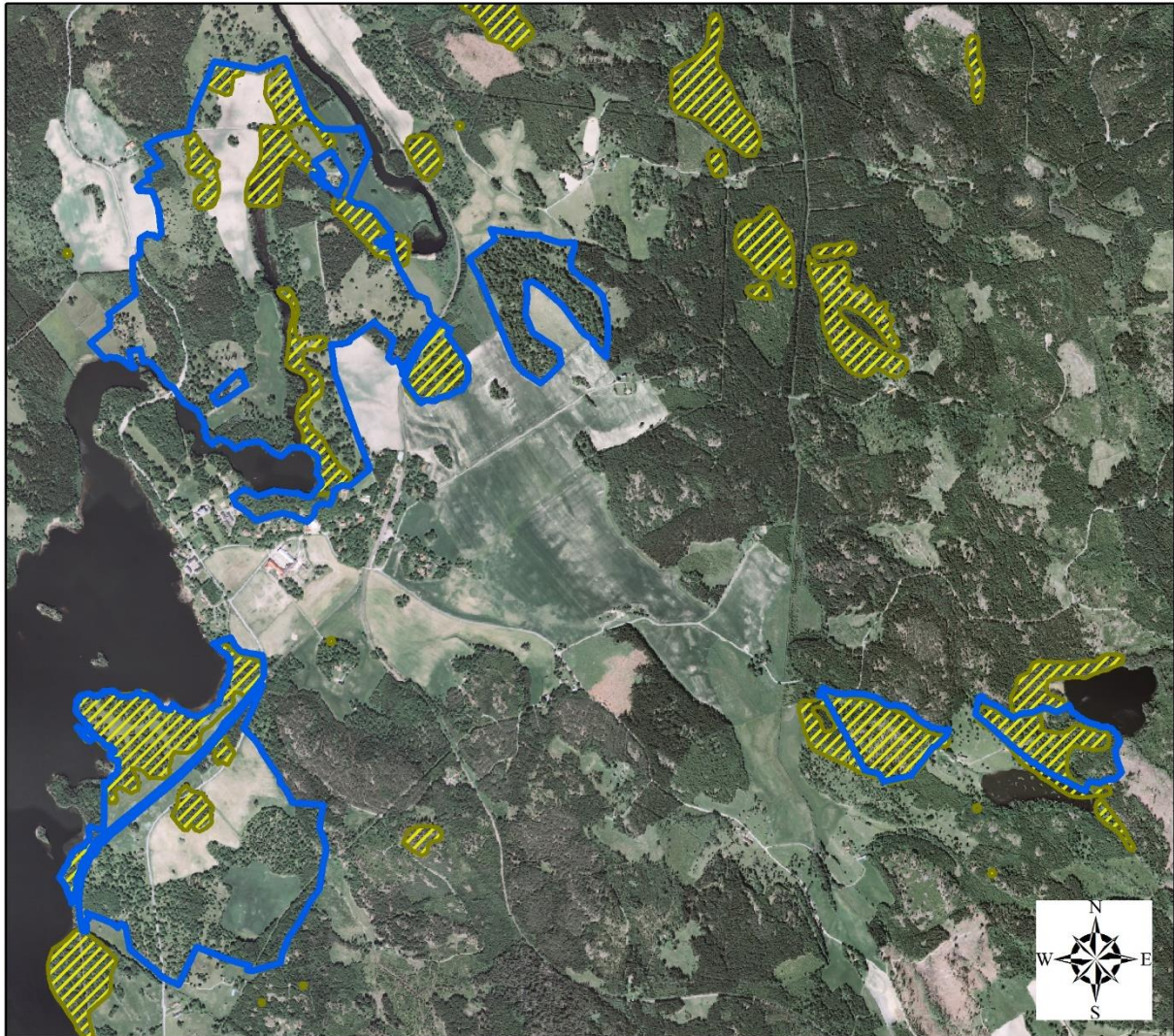

9

De utritade områdena i kartan är delar av området vars skötsel behöver beskrivas något mer än de generella bevarandeåtgärderna. Områdena är inte utritade i fält med hjälp av GPS och kan därför skilja sig något med hur de ser ut i verkligheten.

Nyckelbiotoper

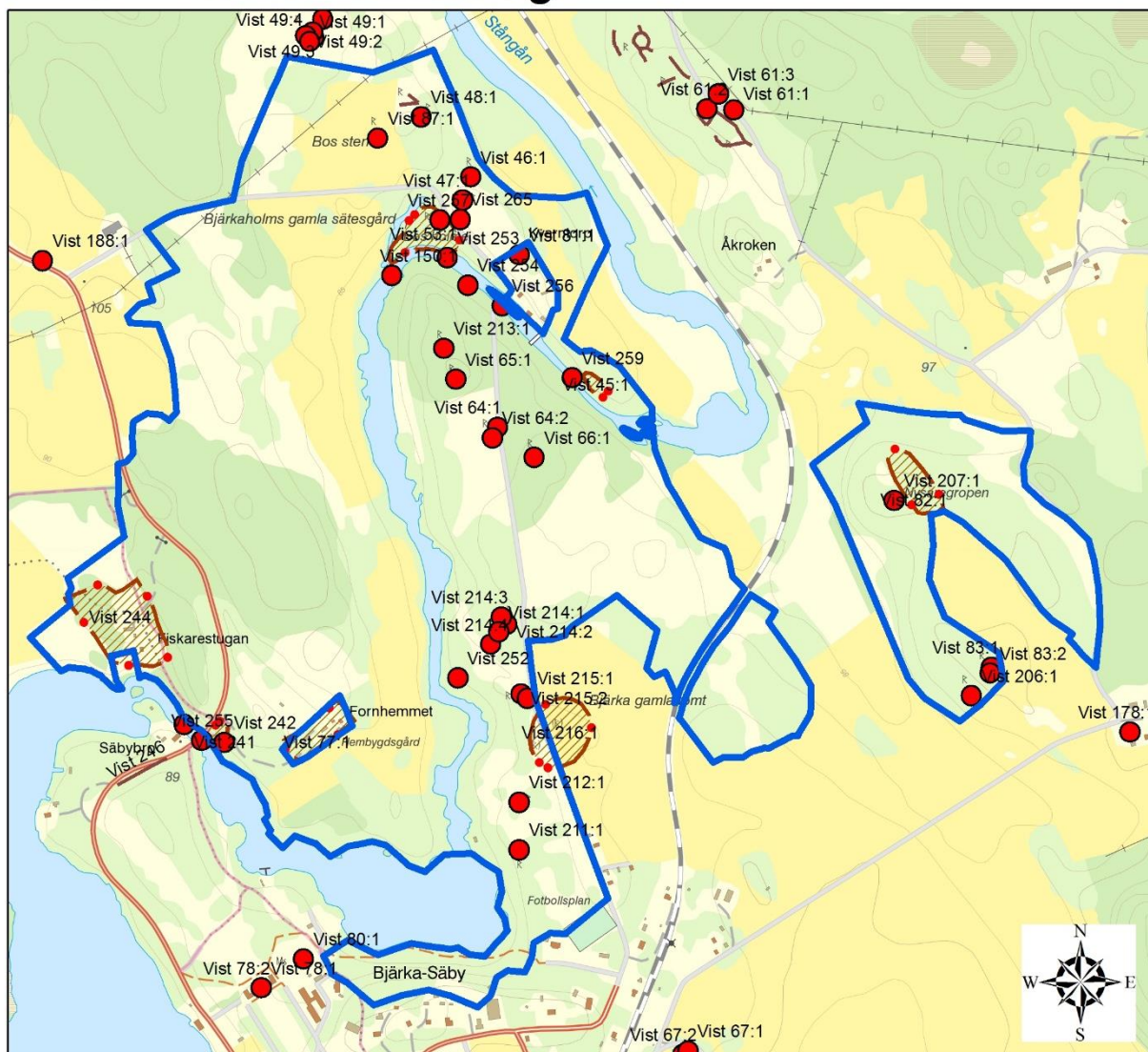
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 0,2 0,4 0,8 1,2 1,6 2
Kilometer

 Natura 2000-området

Skogsstyrelsen har pekat ut ett antal nyckelbiotoper i Bjärka-Säby Natura 2000-område.

Forn- och kulturlämningar

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 100 200 400 600 800 1 000
Meter

- Natura 2000-området
- RAÄ Fornlämningar (FMIS) punkt
- RAÄ Fornlämningar (FMIS) linje
- RAÄ Fornlämningar (FMIS) yta

Kända forn och kulturlämningar inom eller precis intilliggande Bjärka-Säby Natura 2000-område. För beskrivning av lämningarna se bilaga 2.

Forn- och kulturlämningar

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800 1 000
Meter
 Natura 2000-området

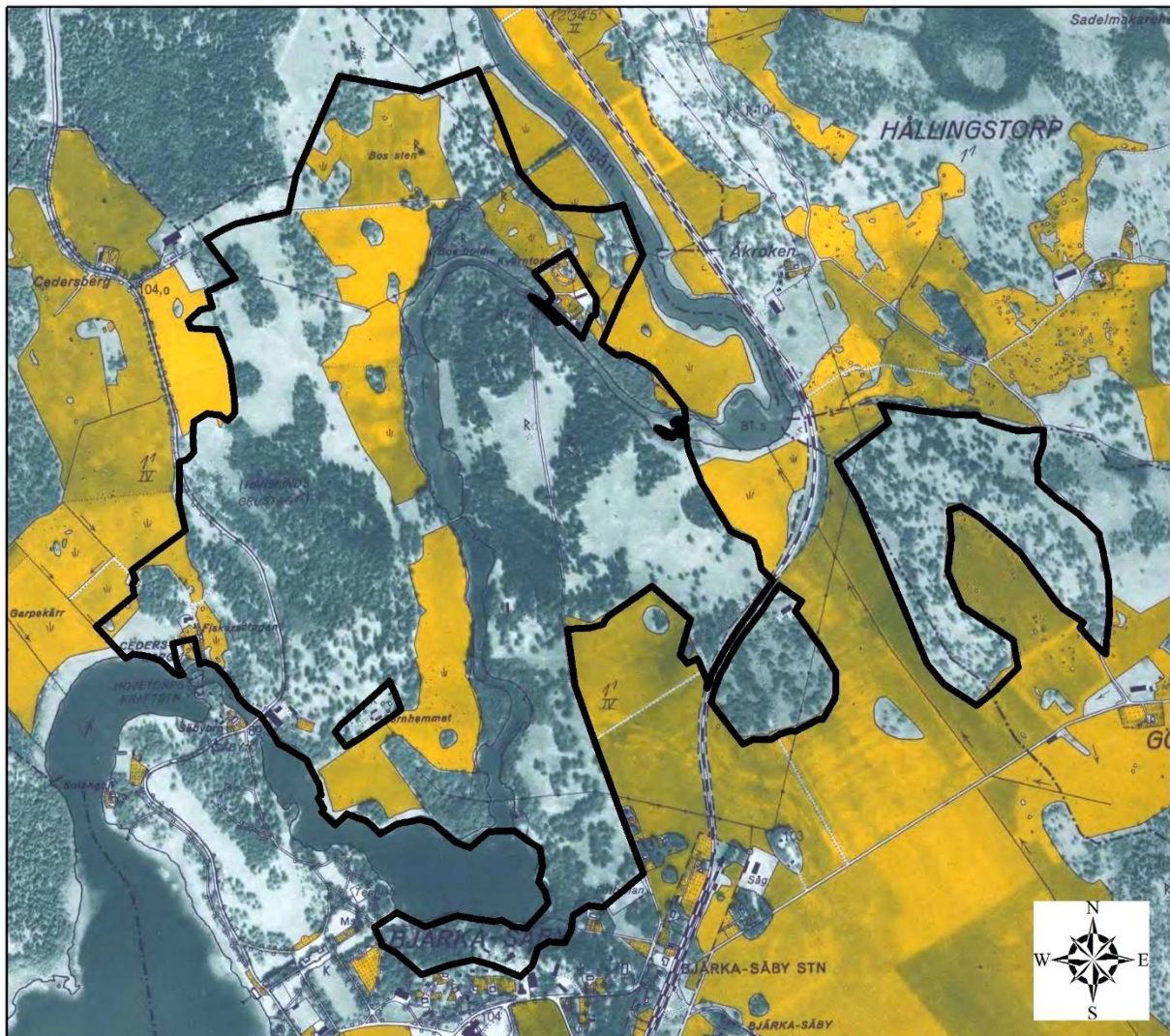
 RAÄ Fornlämningar (FMIS) punkt

 RAÄ Fornlämningar (FMIS) linje

 RAÄ Fornlämningar (FMIS) yta

Kända forn och kulturlämningar inom eller precis intilliggande Bjärka-Säby Natura 2000-område. För beskrivning av lämningarna se bilaga 2.

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

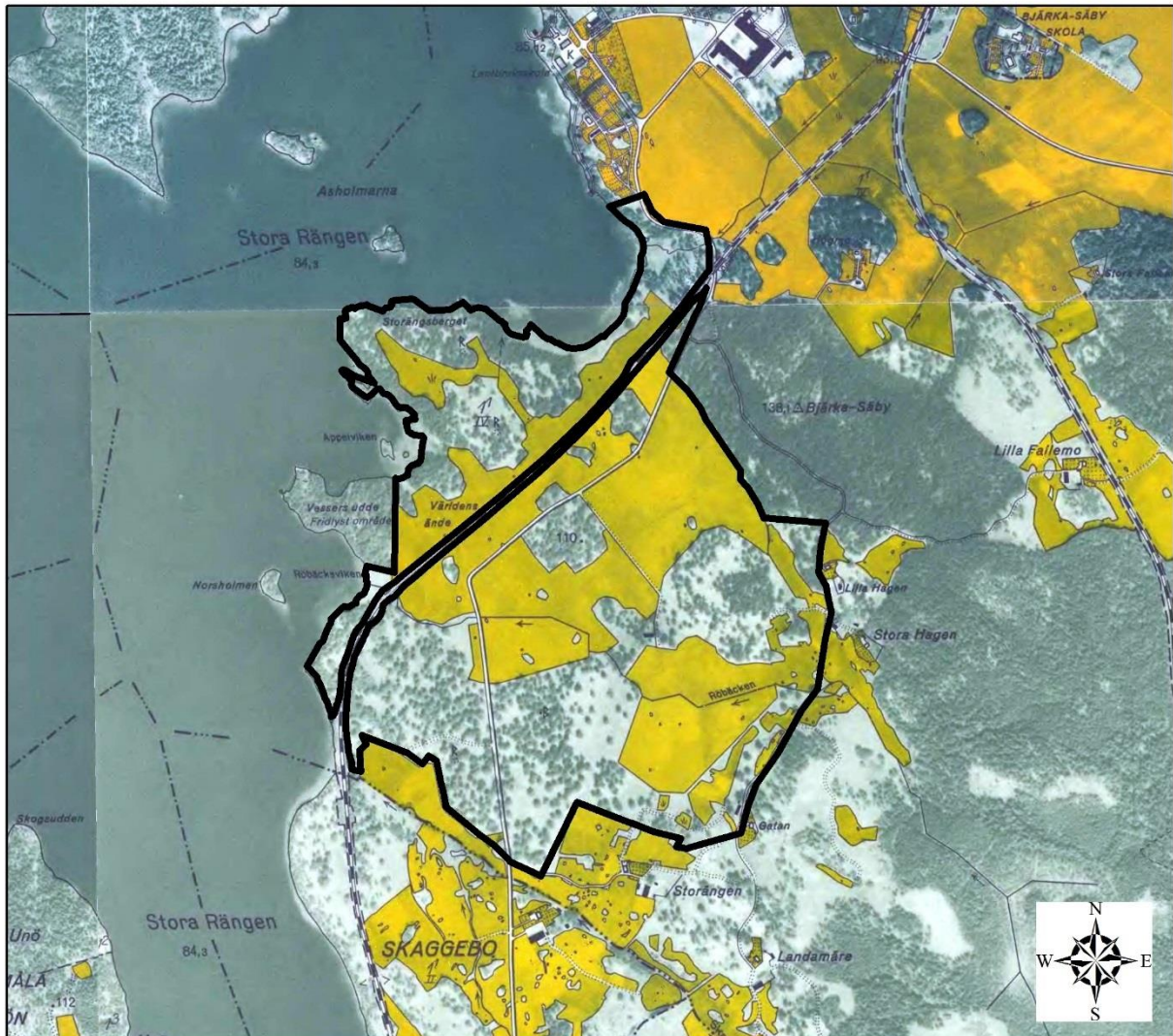
0 250 500 1 000
Meter

 Natura 2000-området

0 0,75 1,5 3
Kilometer

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

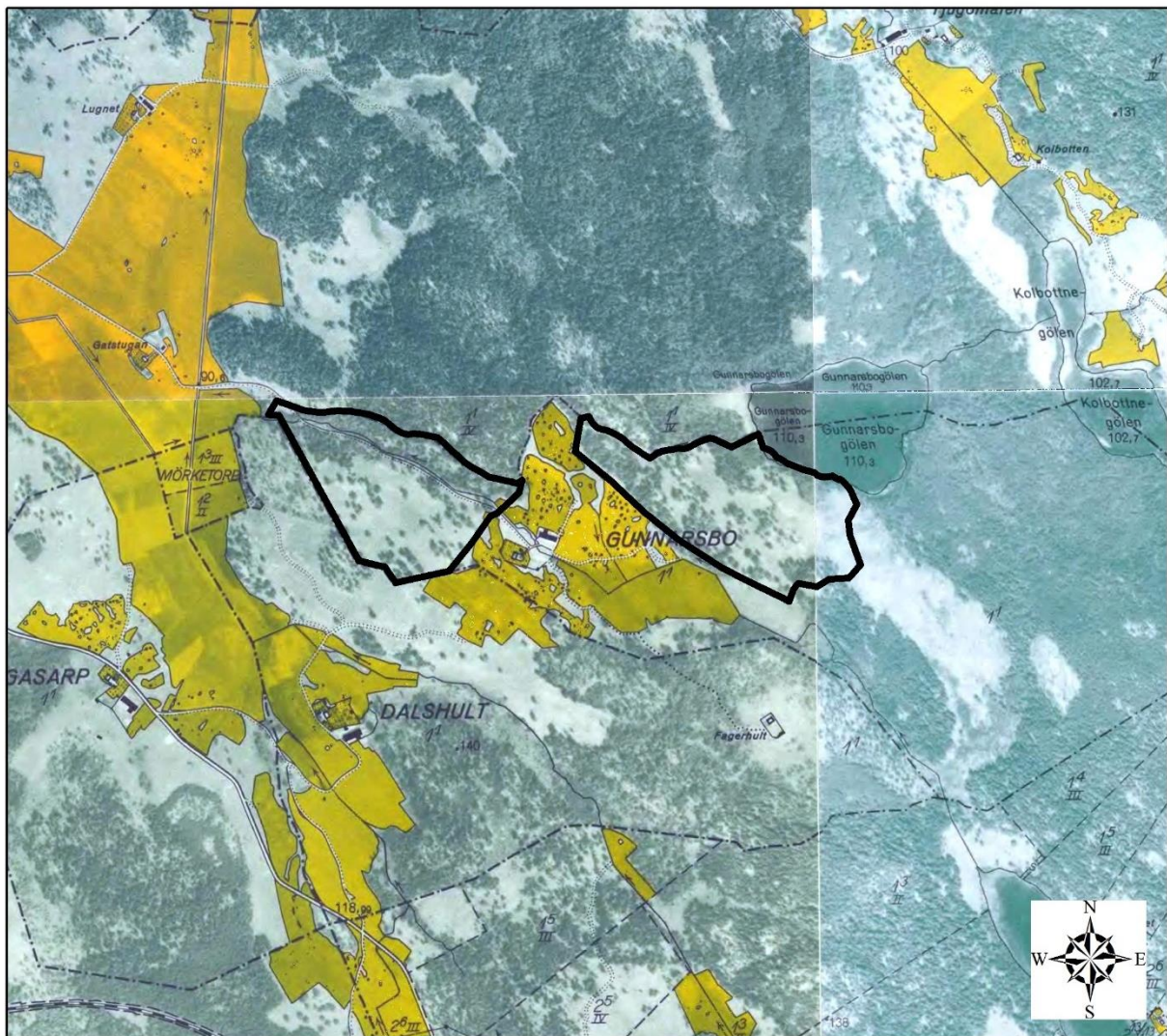
0 250 500 1 000
Meter

 Natura 2000-området

0 0,75 1,5 3
Kilometer

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

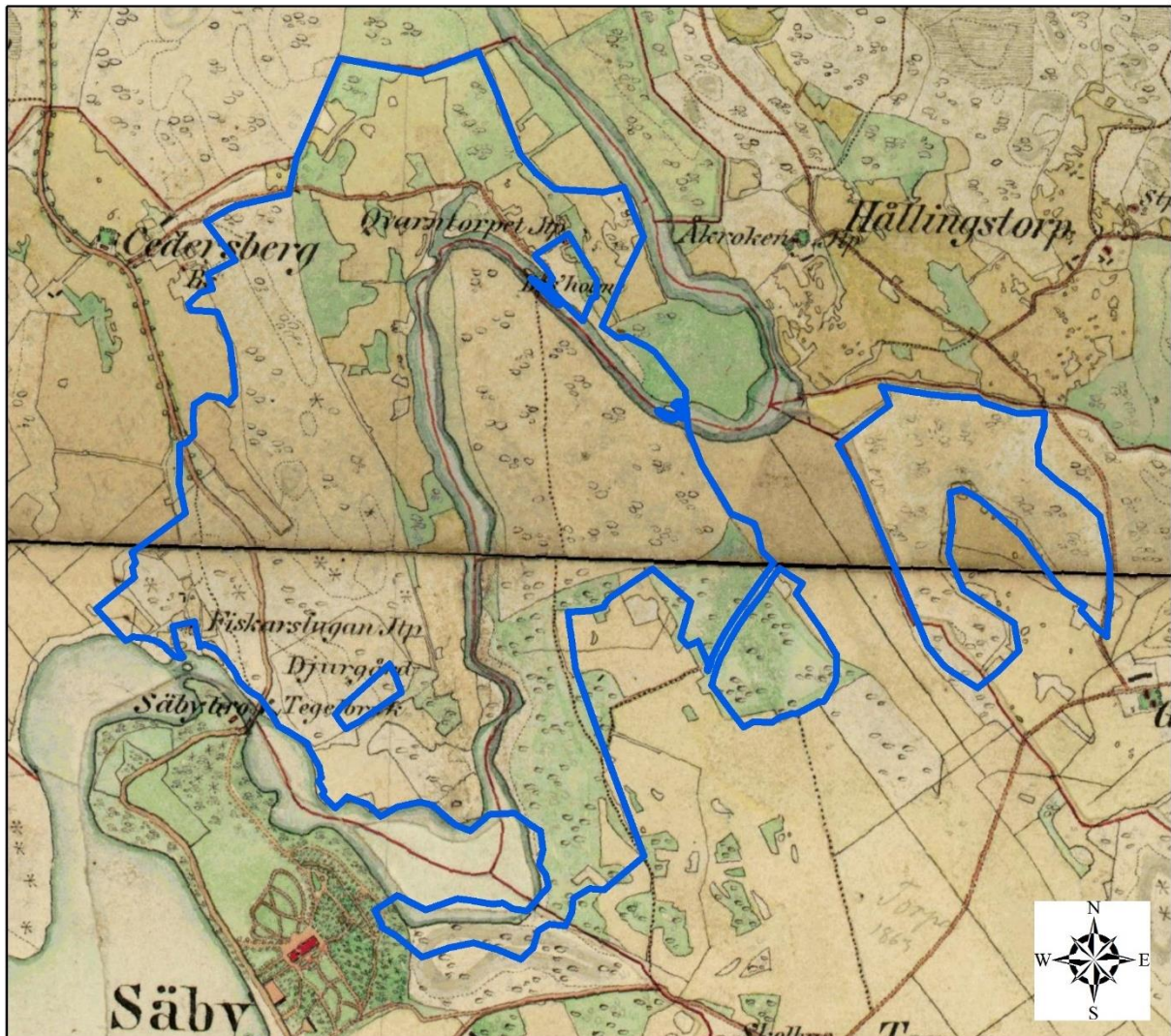
0 250 500 1 000
Meter

 Natura 2000-området

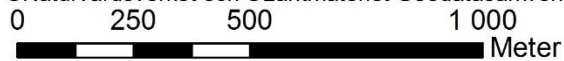

0 0,75 1,5 3
Kilometer

Häradskarta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

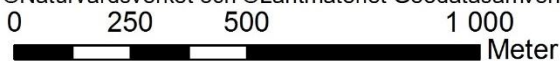
Häradskartan, från slutet av 1800-talet, visar att delområdena tidigare varit mer öppna och bestått övervägande av lövträd, åker och ängar.

Gul mark är åker, grön är slåtteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdsklädd och små ringar var den är lövträdsklädd.

Häradskarta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

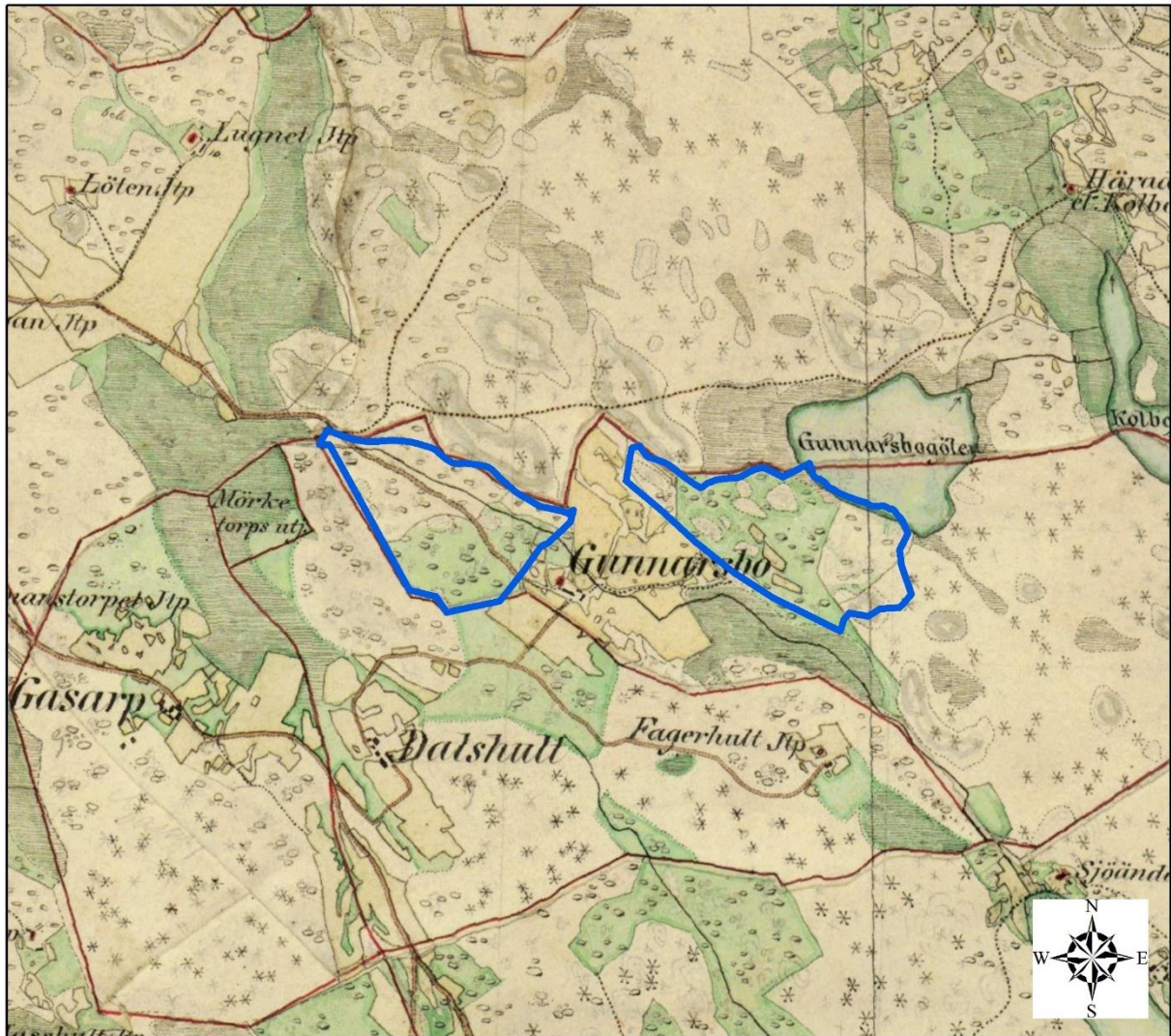

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, visar att delområdena tidigare varit mer öppna och bestått övervägande av lövträd, åker och ängar. Delar som tidigare varit åker är idag betesmark och längs östra kanten av området var det trädklädd äng, denna del är idag igenväxt.

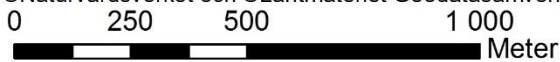
Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdsklädd och små ringar var den är lövträdsklädd.

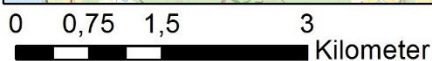
Häradskarta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

Natura 2000-området

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, visar att delområdena tidigare varit mer öppet och bestått övervägande av lövträd och ångar.

Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

Bilaga 1: Rödlistade arter

Tabell 3: Sammanfattande lista med rödlistade arter som noterats i Artportalen mellan 1992–2017. Rödlistekategori: NT = Nära hotad, VU = Sårbar, EN = Starkt hotad, CR = Akut hotad.

Svenskt namn	Latinskt namn	Organismgrupp	Rödlistekategori
Dårgräsfjäril	<i>Lopinga achine</i>	Fjärilar	NT
Grå klaffmätare	<i>Philereme vetulata</i>	Fjärilar	NT
Ligusterfly	<i>Craniophora ligustri</i>	Fjärilar	NT
Trylobmätare	<i>Trichopteryx polycommata</i>	Fjärilar	NT
Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	Fåglar	NT
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	Fåglar	NT
Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	Fåglar	VU
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Fåglar	NT
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	Fåglar	NT
Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Fåglar	NT
Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	Fåglar	VU
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Fåglar	NT
Bräsmabärfis	<i>Eurydema dominulus</i>	Halvvingar	NT
Trumgräshoppa	<i>Psophus stridulus</i>	Hopprätvingar	EN
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Kärlväxter	EN
Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	Kärlväxter	NT
Hajfibbla	<i>Hieracium pristophyllum</i>	Kärlväxter	NT
Klasefibbla	<i>Crepis praemorsa</i>	Kärlväxter	NT
Korskovall	<i>Melampyrum cristatum</i>	Kärlväxter	NT
Ljus solvända	<i>Helianthemum nummularium</i> <i>ssp. nummularium</i>	Kärlväxter	NT
Lungrot	<i>Blitum bonus-henricus</i>	Kärlväxter	VU
Pilblad	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	Kärlväxter	NT
Vanlig skogsalm	<i>Ulmus glabra</i> <i>ssp. glabra</i>	Kärlväxter	CR
Ärtvicker	<i>Vicia pisiformis</i>	Kärlväxter	EN
Almlav	<i>Gyalecta ulmi</i>	Lavar	VU
Blek kraterlav	<i>Gyalecta flotowii</i>	Lavar	VU
Blekskaftad nållav	<i>Chaenotheca cinerea</i>	Lavar	EN
Blyertslav	<i>Buellia violaceofusca</i>	Lavar	NT

Brunskaftad blekspik	<i>Sclerophora farinacea</i>	Lavar	VU
Ekpricklav	<i>Inoderma byssaceum</i>	Lavar	VU
Ekspik	<i>Calicium quercinum</i>	Lavar	VU
Gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	Lavar	VU
Gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	Lavar	NT
Gulvit blekspik	<i>Sclerophora pallida</i>	Lavar	VU
Hjälmbrösklav	<i>Ramalina baltica</i>	Lavar	NT
Klosterlav	<i>Biatoridium monasteriense</i>	Lavar	VU
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lavar	NT
Parasitsotlav	<i>Cyphelium sessile</i>	Lavar	VU
Parknål	<i>Chaenotheca hispidula</i>	Lavar	NT
Rosa skärelav	<i>Schismatomma pericleum</i>	Lavar	NT
Rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	Lavar	NT
Skuggoranglav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	Lavar	NT
Bredhornad smalpraktbagge	<i>Agrilus laticornis</i>	Skalbaggar	NT
Brokig barksvartbagge	<i>Corticeus fasciatus</i>	Skalbaggar	VU
Ekbrunbagge	<i>Hypulus quercinus</i>	Skalbaggar	NT
Ekmulmbagge	<i>Pentaphyllus testaceus</i>	Skalbaggar	NT
Granbarkmögelbagge	<i>Enicmus planipennis</i>	Skalbaggar	NT
Gulbandad brunbagge	<i>Orchesia fasciata</i>	Skalbaggar	NT
Gulbent kamklobagge	<i>Allecula morio</i>	Skalbaggar	NT
Kardinalfärgad rödrock	<i>Ampedus cardinalis</i>	Skalbaggar	NT
Läderbagge	<i>Osmoderma eremita</i>	Skalbaggar	NT
Matt blombagge	<i>Ischnomera cinerascens</i>	Skalbaggar	NT
Matt mjölbagge	<i>Tenebrio opacus</i>	Skalbaggar	VU
Mindre svampklobagge	<i>Mycetochara humeralis</i>	Skalbaggar	NT
Mulmknäppare	<i>Elater ferrugineus</i>	Skalbaggar	VU
Rödalsad vedsvampbagge	<i>Mycetophagus fulvicollis</i>	Skalbaggar	NT
Sexfläckig blombock	<i>Anoplodera sexguttata</i>	Skalbaggar	NT
Skeppsvarvsfluga	<i>Lymexylon navale</i>	Skalbaggar	NT
Skulderfläckad gaddbagge	<i>Mordellistena humeralis</i>	Skalbaggar	NT

Större sågsvartbagge	<i>Uloma culinaris</i>	Skalbaggar	NT
Svart guldbagge	<i>Gnorimus variabilis</i>	Skalbaggar	EN
Svartspetsad rödrock	<i>Ampedus praeustus</i>	Skalbaggar	NT
Svartvingad svampbagge	<i>Leiestes seminiger</i>	Skalbaggar	NT
Sågtandad mycelbagge	<i>Liodopria serricornis</i>	Skalbaggar	NT
Trubbtandad lövknäppare	<i>Crepidophorus mutilatus</i>	Skalbaggar	VU
Ädelguldbagge	<i>Gnorimus nobilis</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Agathidium nigrinum</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Anitys rubens</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Atomaria badia</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Batrisodes delaporti</i>	Skalbaggar	VU
(svenskt namn saknas)	<i>Carphacis striatus</i>	Skalbaggar	VU
(svenskt namn saknas)	<i>Cryptophagus fuscicornis</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Dreposcia umbrina</i>	Skalbaggar	VU
(svenskt namn saknas)	<i>Globicornis nigripes</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Gnathoncus nidorum</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Hypebaeus flavipes</i>	Skalbaggar	VU
(svenskt namn saknas)	<i>Meligethes corvinus</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Notothecta confusa</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Pediacus depressus</i>	Skalbaggar	VU
(svenskt namn saknas)	<i>Plectophloeus nitidus</i>	Skalbaggar	VU
(svenskt namn saknas)	<i>Scaphisoma subalpinum</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Tachyusida gracilis</i>	Skalbaggar	VU
(svenskt namn saknas)	<i>Thamiaraea hospita</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Thiasophila inquilina</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Trichonyx sulcicollis</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Uloma rufa</i>	Skalbaggar	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Xyletinus longitarsis</i>	Skalbaggar	NT
Gammelekklokrypare	<i>Larca lata</i>	Spindeldjur	NT
Hålträdklokrypare	<i>Anthrenochernes stellae</i>	Spindeldjur	NT
(svenskt namn saknas)	<i>Apocheiridium ferum</i>	Spindeldjur	NT

Länsstyrelsen Östergötland

Blekticka	<i>Haploporus tuberculosus</i>	Storsvampar	NT
Ekticka	<i>Phellinus robustus</i>	Storsvampar	NT
Jättekamskivling	<i>Amanita ceciliae</i>	Storsvampar	NT
Kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	Storsvampar	NT
Korallticka	<i>Grifola frondosa</i>	Storsvampar	NT
Kärnticka	<i>Inonotus dryophilus</i>	Storsvampar	VU
Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	Storsvampar	NT
Rutskinn	<i>Xylobolus frustulatus</i>	Storsvampar	NT
Saffransticka	<i>Hapalopilus croceus</i>	Storsvampar	CR
Tårticka	<i>Inonotus dryadeus</i>	Storsvampar	VU
Veckticka	<i>Antrodia pulvinascens</i>	Storsvampar	NT
Vit vedfingersvamp	<i>Lentaria epichnoa</i>	Storsvampar	NT

Bilaga 2: Kända forn- och kulturlämningar

I området finns en stor mängd kända forn- och kulturlämningar. Nedan följer beskrivningar av registrerade forn- och kulturlämningar belägna inom och i direkt anslutning till området. Beskrivningarna har hämtats från Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

RAÄ-nummer	Lämningstyp	Beskrivning
Vist 45:1	Fornlämningsliknande lämning	Röseliknande lämning, ca 60x15 m. Upplagt vid rensning av Stångån, bestående av 0,4-1,3 m st skarpkantade stenar.
Vist 46:1	Stensättning	Stensättning (?), närmast rund, 6-7 m i diam och 0,2-0,4 m h. Fyllning av 0,2-0,7 m st stenar. Mittgrop, 2 m i diam och 0,1 m dj. Omplockad i ytan samt påförd (?) med röjningssten. Sladdrig begränsning. Sannolikt fornlämning. Ligger omedelbart intill gammal åkermark.
Vist 47:1	Stensättning	Stensättning (?), rund 9 m i diam och 0,4-0,6 m h. Fyllning av 0,4-0,8 m st stenar. I ÖNÖ-N-V, kantkedja (?), 0,2-0,4 m h, av 0,5-1,0 m l stenar. Omplockad i ytan samt påförd (?) med röjningssten. Svårbedömd pga sitt läge i gammal åkermark, med odling runt om. Röjningsröse kan ej uteslutas.
Vist 48:1-2	Stensättning	1) Stensättning, oregelbunden, närmast rund, 7 m i diam och 0,3 m h. Delvis övermossad fyllning av 0,2-0,5 m st stenar. Beväxt med en alm. 27 m S om nr 1 är: 2) Stensträngar, ca 80 m l, 1-3 m br och 0,2-0,3 m h, av 0,3-1 m st stenar. Delvis övertorvade. Från angiven punkt löper två stensträngar i NV och V.
Vist 53:1	Borg	Borgområde, 190x120 m (Ö-V), bestående av en husgrund samt ett husgrundsområde. Husgrunden, vilken finns inom områdets SV del är 20x10 m, bestående av intill 1,25 m h och 1,25 m tj murar av sten och kalkbruk. Innanför murarna finns bitar av tegel. I husgrundens V mur ingår ett stort jordfast block, intill detta, i husgrundens N hörn finns en brunnsliknande lämning, 0,65x1,65 m och ca 2 m dj. 20 m NÖ om husgrunden finns husgrundsområde, närmast kvadratisk, 27x28 m (NV-SÖ). I dess Ö hörn, en husgrund, 7x13 m (NÖ-SV) med intill 1,5 m tj murar. I områdets N del husgrund, 6,5x13 m (NV-SÖ). Källare 4x4 m och 2 m dj. Anläggningen delundersöktes 1914 och 1915. Fynden förvaras på Bjärka-Säby slott.
Vist 64:1-2	Stensättning	1) Stensättning, rund, 10 m i diam och 0,2 m h. Övertorvad med i ytan talrika 0,2-0,4 m st stenar. Kantkedja, 0,2 m h av 0,3-1 m l stenar. Anläggningens Ö kant skäres av väg. 15 m SSV om nr 1 och 13 m VNV om väg är: 2) Stensättning, rund, 7 m i diam och 0,2 m h. Övertorvad med i ytan talrika 0,2-0,5 m st stenar. I N delen av mittpartiet, ett block 0,25 m h och 0,7x0,5 m st. Ställvis synlig kantkedja 0,2 m h av 0,3-0,5 m l stenar. 2 block i ÖSÖ kanten, 0,2-0,6 m h och 0,6-0,8 m st.
Vist 65:1	Stensättning	Stensättning, rund, 7 m i diam och 0,2 m h. Delvis övertorvad fyllning av 0,3-0,6 m st stenar.
Vist 66:1	Stensättning	Stensättning, rund, 6 m i diam och 0,1-0,2 m h. Övermossad fyllning av 0,2-0,5 m st stenar. Kantkedja, 0,1-0,2 m h, av 0,3-0,6 m l stenar. Gropig fyllning.
Vist 77:1	Sammanförda lämningar	Hembygdsgård omfattande manbyggnad med flygelbyggnader (undantagsstuga och drängstuga), rödmålade med tegeltak. Stall med vagnbod, loge med redskapsbod och svinhus, rödmålade med halmtak. Smedja, vedbod och jordkällare. Hölada av obildat timmer med halmtak. Torp med bod, ursprungligen med halmtak. Numera rödmålade med tegeltak. Hembygdsgården bildades på initiativ av godsägare Oscar Bergman, vilken under första hälften

Länsstyrelsen Östergötland

		av 1920-talet flyttade byggnader hit från Bjärka-Säby ägor. Hembygdsgården disponeras numera av Vists hembygdsgörelse.
Vist 81:1	Byggnad annan	Profanbyggnad, grenadjärtorp. Rödmålat knuttimmer, tegeltak. Sent 1700-tal eller tidigt 1800-tal.
Vist 82:1	Röjningsröse	Område med röjningsrösen, 160x60 m (NNV-SSÖ) bestående av 8 stensamlingar, 4-7 m i diam och 0,3-0,6 m h, av 0,2-1 m st stenar. Flera är uppkastade kring naturliga block. Området kring röjningsrösen är röjt, ställvis även tidigare odlat.
Vist 83:1-2	Stensättning	1) Stensättning, kvadratisk, 6x6 m (NV-SÖ) och 0,3 m h. Fyllning av 0,4-0,8 m st stenar. Kantkedja, 0,3 m h av 0,5-0,8 m l stenar. 3 m SV om nr 1:s SV hörn är: 2) Stensättning, rund, 4 m i diam och 0,2 m h. Delvis övertorvad fyllning av 0,2-0,4 m st stenar. Sladdrig begränsning.
Vist 87:1	Grav markerad av sten/block	Rest sten, 1,9 m h, 1,2 m br och 1 m tj. Närmast triangulärt tvärsnitt. Avsmalnande uppåt. Vid undersökning 1915 av B Schnittger påträffades N om stenen ett bryne av grå skiffer 6,8 cm l, 1,05x1,05 cm br (kvadratisk tvärsnitt). Funnen ca 30 cm under markytan. Förvaras på Bjärka-Säby slott. Stenen omtalas tidigast hos Broocman 1760.
Vist 88:1	Husgrund, historisk tid	Husgrund (?) ej återfunnen. Enl -47 års inventering ca 14x9 m, från sen tid.
Vist 89:1	Stensättning	Stensättning, oregelbunden, närmast rund, 7 m diam och 0,3 m h. Fyllning av 0,2-0,7 m st stenar. I SSÖ mittpartiet är ett block, 1,4x1,0 m st och 0,8 m h. Kantkedja(?) i Ö, 0,2-0,3 m h av 0,4-0,6 m l stenar. I anläggningens mitt och N-NNÖ del finns endast rester av fyllning, vilket verkar utslängt i V kanten.
Vist 90:1	Röse	Röse, oregelbundet, närmast rund, 8 m i diam och 0,5-0,7 m h, bestående av 0,1-0,8 m st stenar, dock vanligtvis 0,2-0,4 m st. I fyllningen ingår sparsamt med skärvsten. Rest av kantkedja i V, 0,3-0,4 m h av 0,5-0,9 m l stenar, enstaka kantställda.
Vist 150:1	Fyndplats	Fyndplats för dolkklinga av brons. Påträffades år 1856, vid Bos holme i Stångån under grävningensarbete för Kinda båtled. Fyndplatsen ungefärligt inprickad.
Vist 163:1	Stensättning	Stensättning, oregelbunden, närmast rund, 9-10 m i diam och 0,6 m h fyllning av 0,1-0,8 m st stenar, dock vanligtvis 0,2-0,4 m st. Två block i anläggningens mittparti, 2,5-3 m st och 0,5-0,7 m h. Odlingssten påförd. I slutningen SSV om anläggningen finns ett flertal stensättningsliknande röjningsrösen.
Vist 206:1	Stensättning	Stensättning, rund, 12 m i diam och 0,4-0,5 m h. Fyllning av 0,2-0,7 m st stenar, enstaka intill 1,5 m st. Något omplockad i ytan. Omedelbart NV och NÖ om stensättningen är sprängsten och röjningssten samt N om är en större röjd yta. Stensättningen ligger utspärad och har ej påförts material i sen tid. Stensättningen är helt säker.
Vist 207:1	Plats med tradition	Vattenhåll med tradition, närmast rund, 11-12 m i diam och 1 m dj. Vattenfyllt. Längs kanten ställvis röjningssten. Omtalas hos Schnittger samt i Edlunds material. Edlund benämner gropen, "Nysgropen" och traditionen lyder; "Här satte sig folk som blivit angripna av en sjukdom som yttra sig i nysning och dog därav samt föll då i gropen och där fingo sin grav."
Vist 211:1	Stensättning	Stensättning, rund, 7 m i diam och 0,3-0,5 m h. Röseliknande. Fyllning av 0,2-0,7 m st stenar. I mittpartiet 3 stenar intill 1 m st. Kantkedja, 0,2-0,5 m h, av 0,4-1 m l stenar.
Vist 212:1	Stensättning	Stensättning, rund, 8-9 m i diam och 0,3-0,5 m h. Röseliknande. Fyllning av 0,3-0,7 m st stenar. Något sladdrig begränsning.
Vist 213:1	Stensättning	Stensättning, rund, 7-8 m i diam och 0,1-0,2 m h. Delvis övertorvad fyllning av 0,2-0,6 m st stenar. I NV-N-NNÖ kantkedja, 0,1-0,3 m h, av 0,4-1 m l stenar. Oklar begränsning i S.

Vist 214:1-4	Stensättning	1) Stensättning, kvadratisk, 7 m i sida (NNV-SSÖ) och 0,3-0,5 m h. Fyllning av 0,4-0,8 m st stenar. Kantkedja, 0,2-0,4 m h, av 0,4-1 m l stenar. Några stenar utfallna. Fyllningen är svagt välvd. 14 m ÖNÖ om nr 1:s NÖ hörn och 2 m N om körväg är 2). Stensättning, närmast rund, 8-9 m i diam och 0,3-0,5 m h. Fyllning av 0,3-1 m st stenar. Något omplockad. 2 mittblock, 2x1,5 m och 1,3 m h respektive 1,7x1,5 m och 1 m h. Kantkedja i SÖ, 0,3-0,5 m h, av 0,5-1,2 m l stenar. Sladdrig begränsning. 10 m NV om nr 2 är 3). Stensättning, närmast rund, 5-6 m i diam och 0,3 m h. Fyllning av 0,3-0,7 m st stenar, enstaka intill 1 m st. Kantkedja, 0,3-0,8 m h, av 0,8-1,7 m l stenar. V om nr 3 är röjningssten i slutningen. 22 m SV om nr 1:s SV hörn är 4). Stensättning, rund, 7-8 m i diam och 0,1 m h. Övertorvad fyllning av 0,2-0,6 m st stenar. Gles kantkedja, 0,1 m h, av 0,2-0,5 m l stenar. Ca 10 m Ö om nr 4 är en stensättningsliknandelämning, vilken saknar form. Sannolikt röjning. 0,5 m NÖ om nr 4 är en kantställd sten, 0,25x0,2 m och 0,2 m h.
Vist 215:1-2	Stensättning	1) Stensättning (?), rund, 7 m i diam och 0,3 m h. Övertorvad med i ytan enstaka 0,1-0,2 m st stenar. Kantkedja (?), 0,1-0,2 m h, av 0,3-0,6 m l stenar. 2 m VNV om nr 1 är SÖ hörnet av 2) Husgrund (?), 16x8 m (VNV-ÖSÖ) och 0,2-0,3 m h, med stenskoning i N och delvis i V och S. Stenarna är 0,2-0,6 m l. Bottenplanet är 4 m br med fördjupningar intill Ö och V kortsidorna. Fördjupningarna är 4 m i diam och 0,2-0,25 m dj. Ingen synlig rest av eldstad. Vid mindre grävning i sidorna och i fördjupningarna framkom sandblandad mylla med inslag av 0,1 m st stenar. I sidorna förekommer en anlagd stenpackning under myllan. 2 m Ö om nr 2 är en höglignande bildning, 7x5 m och 0,4 m h. Omtalas vid grustagsinv, som fyra osäkra högar, liksom på Sernanders karta över "Bjärka forngård" Anläggningarnas närhet till Bjärka gamla tomt motiverar en R-markering.
Vist 216:1	Bytomt/gårdstomt	Bebyggelselämningar, belägna inom ett ca 150x120 m st område (NNO-SSV). Ö delen utgörs av en numera helt uppodlad moränrygg. V delen är belägen i hagmark, där rester av en brunn finns, 2x2 m och 1,5 m dj med kallmurade väggar av 0,3-0,8 m st stenar. I övrigt kan inga bebyggelselämningar iakttas i området. Enligt Rosman skall Bjärka ännu ha varit bebott 1581, men kallas däremot i 1582 års jordebok för öde och sägs därpå vara lagd under Säby (1583). Avhysningen av Bjärka bör ha skett vid denna tid. Tycks senare brukas som torp under namnet Bjärkatorp. I en längd från 1631 säges det vara "till äng lagdt." (Rosman, bd 2, sid 109). Äldsta belägg: 16/4 1275 "Biaercho" vilket sannolikt avser Bjärka i Vist. Äldsta säkra belägg: J bierke 1367 (ortnamnsarkivet). Enligt karta från år 1704 är skrivet på platsen "Bjärcka gårdzställe på denne plan".
Vist 217:1	Vägmärke	Kilometerstolpe, kullfallen, granit, 1,7 m l, 0,3-0,4 m br och 0,25 m tj. På stenens övre parti är en nedslipad kvadrat med följande inskription i djup relief: "20" Stenen ligger löst vid kanten av samband med ny vägdragning intill järnvägen.
Vist 225:1	Fossil åker	Område med stenmurar, ca 100x50 m (Ö-V), bestående av röjningssten upplagd som låga murar och vallar intill igenlagd åkermark. Har troligen tillhört torpet lilla Hagen.
Vist 226:1	Röjningsröseområde	Röjningsröse, 12x8 m och intill 2 m h, bestående av 0,1-0,5 m st stenar, vanligen 0,2-0,3 m st. I NV kanten är en upprest sten, 0,5 m h. Är att betrakta som en stentipp.
Vist 241	Minnessten	Minnessten. På stenen står texten: 1857/SÄNK/5.6 F
Vist 242	Fyndplats	Fyndplats för skafthålsyx.

Länsstyrelsen Östergötland

Vist 244	Lägenhetsbebyggelse	Lägenhetsbebyggelse, 210x140 m (NNV-SSÖ), bestående av stenmurar, odlingsrösen samt vägbank.
Vist 245	Tegelindustri	Tegelbrukslämning, 40x20-40 m (NÖ-SV), bestående av 2 husgrunder. Husgrunden i områdets S del är 21x14 m (NV-SÖ) och intill 0,15 m h, bestående av en 0,2 m br betongsyll. Synligast i SV, NÖ och delar av SÖ. Husgrunden i områdets NÖ del är ca 12x7 m (NÖ-SV) och 0,1-0,6 m h, i SV bestående av 0,2-1 m st kallmurade stenar, varav några huggna. NV långsidan utgörs av en jordvall. I mitten av husgrunden är en grop, 4 m diam och 0,9 m dj, i vilken dumpats 6 större stenblock och ett kullfallet valv, slaget av tegel och betong. Området är ställvis utschaktat och i området är rikligt med tegelstenar. Läget för tegelbruk enligt äldre lantmäteriakter.
Vist 248	Hägnad	Stensträng, 65 m l (NNV-SSÖ), 1-1,5 m br och 0,1-0,2 m h. Stensträngen är enskiktad och flerradig med 0,1-0,3 m st övermossade stenar. Ö om stensträngen är en stenröjd yta.
Vist 252	Tegelindustri	Tegelbruk, uppgift om. Enligt en geometrisk avmätning från år 1685 ska ett tegelbruk ha legat på denna ungefärliga plats. På en karta från år 1704 är markerat en tegellada på platsen. Området utgörs idag av en äldre täkt, i täktens NV kant påträffades tegelstensrester.
Vist 253	Fångstanläggning övrig	Ålfiske, uppgift om. Enligt flera lantmäteriakter platsen för "åhllana" respektive "lahnestånd". Inga konstruktioner kunde iaktas vid besiktningstillfället.
Vist 254	Husgrund, historisk tid	Byggnad, uppgift om. Enligt lantmäteriakter från år 1704 ska en byggnad ha legat på denna ungefärliga plats. Inga konstruktioner kunde iaktas vid besiktningstillfället. På platsen är sten efter muddring.
Vist 256	Fångstanläggning övrig	Ålfiske, uppgift om. Enligt lantmäteriakter från år 1685 och år 1704 platsen för ålfiske och "lanestånd". Inga konstruktioner kunde iaktas vid besiktningstillfället.
Vist 257	Fångstanläggning övrig	Ålkista, uppgift om. Enligt lantmäteriakter från år 1695 och år 1704 har en ålkista legat på denna ungefärliga plats. Inga konstruktioner kunde iaktas vid besiktningstillfället.
Vist 259	Fångstanläggning övrig	Ålfiske, uppgift om. Enligt lantmäteriakter från år 1685 och år 1704 platsen för ålfiske och "lanestånd". Inga konstruktioner kunde iaktas vid besiktningstillfället.
Vist 265	Lägenhetsbebyggelse	Torp, uppgift om. Enligt lantmäteriakter från år 1695 ska ett torp ha legat på denna ungefärliga plats. Området utgörs idag av hagmark.
Vårdnäs 149:1	Gränsmärke	Häradssten, av granit 1,5 m h med firsidigt tvärsnitt 0,4x0,4 m. Framsidan åt V, är något avplanad på mitten och bär texten: "HANEKINDS HÄRAD KINDA HÄRAD".
Vårdnäs 253:1	Fornlämningsliknande bildning	Stensättningsliknande bildning, rest av, ca 3 m i diam och 0,1 m h, bestående av talrika 0,2-0,4 m st stenar i ytan. Omgiven av grustag.